

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΕΕ – ΓΕΝ. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

1. International Fruit Co κλπ, Απόφαση ΔΕΚ της 12.12.1972 στις συνεκδ. υποθέσεις C-21/72 έως C-24/72

A. Ιστορικό

Αφορά αίτηση ολλανδικού Δικαστηρίου (Χάγης) προς το ΔΕΚ (ήδη ΔΕΕ)¹, επί τη βάση του άρθρ. 177 ΣυνθΕΟΚ (μετά από τροποποίηση της Συνθήκης, 234 ΣυνθΕΚ, 267 ΣυνθΛΕΕ)², για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς α) την ερμηνεία του 177 ΣυνθΕΟΚ, και συγκεκριμένα για το αν ο έλεγχος του κύρους των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας (ήδη Ευρωπαϊκής Ενώσεως)³ εκ μέρους του ΔΕΚ περιλαμβάνει και το κύρος τους σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, και β) αν Κανονισμοί της Επιτροπής, οι οποίοι προέβλεπαν ως μέτρο διασφαλίσεως (υπέρ της κοινοτικής παραγωγής) περιορισμούς στην εισαγωγή μήλων από Τρίτες Χώρες⁴, είναι άκυροι ως αντίθετοι προς το άρθρο XI της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT)⁵, το οποίο απαγορεύει την επιβολή ποσοτικών περιορισμών επί εισαγωγών (ή εξαγωγών)⁶.

B. Σκεπτικό του ΔΕΚ

Το σκεπτικό του ΔΕΚ ως προς τα τεθέντα ερωτήματα υπήρξε το εξής (σκ. 4-27):

¹ Στο εξής κάθε αναφορά στο ΔΕΚ νοείται ως αναφορά στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (ΔΕΕ).

² Στο εξής κάθε αναφορά στο άρθρο 177 ΣυνθΕΟΚ νοείται ως αναφορά και στις μεταγενέστερες αριθμήσεις της διατάξεως, ήτοι στα άρθρα 234 ΣυνθΕΚ και 267 ΣυνθΛΕΕ.

³ Στο εξής κάθε αναφορά στη Κοινότητα (ΕΟΚ ή ΕΚ) νοείται ως αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

⁴ Πρόκειται για τους Κανονισμούς 459/70 της 11.3.1979, 565/70 της 25.3.1970 και 686/70 της 15.4.1970 (ΕπΕφ 1970, L 57/20, L 69/33, L 84/21).

⁵ Στο εξής GATT. Η Ελλάδα προσεχώρησε στη GATT το 1950.

⁶ Το άρθρο XI GATT φέρει τον τίτλο «Γενική Κατάργησις των ποσοτικών περιορισμών», σύμφωνα δε με την παράγρ. 1 αυτού «Ουδέν συμβαλλόμενο μέρος θα καθιερώση ή θα διατηρήση, επί εισαγωγής προϊόντος προερχομένου εκ του εδάφους ετέρου συμβαλλομένου μέρους ή επί εξαγωγής ή πωλήσεως προς εξαγωγήν προϊόντος προοριζομένου δια το έδαφος ετέρου συμβαλλομένου μέρους, απαγορεύσεις ή περιορισμούς άλλους, πλην δασμών, φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων, ων η εφαρμογή πραγματοποιείται μέσω ποσοτώσεων, αδειών εισαγωγής ή εξαγωγής ή παντός άλλου τρόπου». Η παράγρ. 2 προβλέπει ορισμένες εξαιρέσεις από τον κανόνα της παραγρ. 1.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

«4 Κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, «το Δικαστήριο αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις... επί του κύρους... των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας».

5 Υπό τη διατύπωση αυτή, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό σχετικά με τους λόγους, βάσει των οποίων θα μπορούσε να προσβληθεί το κύρος των πράξεων αυτών.

6 Δεδομένου ότι η αρμοδιότητα αυτή εκτείνεται στο σύνολο των λόγων που μπορούν να θεμελιώσουν ακυρότητα των πράξεων αυτών, το Δικαστήριο οφείλει να εξετάζει αν το κύρος τους μπορεί να επηρεαστεί από την αντίθεση τους προς ένα κανόνα διεθνούς δικαίου..

7 Το ασυμβίβαστο μιας κοινοτικής πράξεως προς διάταξη διεθνούς δικαίου μπορεί να επηρεάζει το κύρος της πράξεως αυτής μόνον εφόσον η Κοινότητα δεσμεύεται απ' αυτή τη διάταξη.

8 Σε περίπτωση που η ακυρότητα προβάλλεται ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, πρέπει περαιτέρω η διάταξη αυτή να γεννά υπέρ των πολιτών της Κοινότητας το δικαίωμα να την επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου.

9 Πρέπει συνεπώς να εξεταστεί αν οι δύο αυτές προϋποθέσεις συντρέχουν όσον αφορά τη Γενική Συμφωνία.

10 Είναι δεδομένο ότι, κατά το χρόνο της συνάψεως της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, τα κράτη μέλη δεσμεύονταν από τις υποχρεώσεις της Γενικής Συμφωνίας.

11 Δεν μπορούσαν, συνάπτοντας μεταξύ τους συμφωνία, να αποδεσμευτούν από τις υποχρεώσεις τους έναντι τρίτων χωρών.

12 Αντίθετα, η βούληση τους να τηρούν τις υποχρεώσεις της Γενικής Συμφωνίας προκύπτει τόσο από τις ίδιες τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ, όσο και από τις δηλώσεις, στις οποίες προέβησαν τα κράτη μέλη κατά την παρουσίαση της Συνθήκης στα συμβαλλόμενα μέρη της Γενικής Συμφωνίας, σύμφωνα με την υποχρέωση του άρθρου XXIV αυτής⁷.

⁷ Σύμφωνα με το άρθρο XXIV παράγρ. 7 στοιχ. α) «Παν συμβαλλόμενον μέρος, αποφασίζον συμμετοχήν του εις τελωνειακήν ένωσην ή ελευθέραν ζώνην ή σύναμιν προσωρινής συμφωνίας σκοπούσης την ίδρυσιν τοιαύτης ενώσεως ή ζώνης, **θέλει ειδοποιήσει** αμέσως τα Συμβαλλόμενα

13 Την πρόθεση αυτή μαρτυρεί ιδίως το άρθρο 110 της Συνθήκης ΕΟΚ⁸, που αναφέρεται στην επιδίωξη από την Κοινότητα των ιδίων σκοπών με τη Γενική Συμφωνία, καθώς και το άρθρο 234, πρώτη παράγραφος⁹, που ορίζει ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις συναφθείσες προ της ενάρξεως της ισχύος της Συνθήκης, και ιδίως πολυμερείς συμβάσεις συναφθείσες με τη συμμετοχή κρατών μελών, δεν θίγονται από τη Συνθήκη (υπογράμμιση δική μας).

14 Δυνάμει των άρθρων 111¹⁰ και 113¹¹ της Συνθήκης, η Κοινότητα έχει αναλάβει τα σχετικά με την τελωνειακή και εμπορική πολιτική καθήκοντα, βαθμιαία κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και στο σύνολο τους κατά τη λήξη της.

15 Μεταβιβάζοντας αυτές τις αρμοδιότητες στην Κοινότητα, τα κράτη μέλη εξέφρασαν τη βούληση τους να την δεσμεύσουν με τις δυνάμει της Γενικής Συμφωνίας ανειλημμένες υποχρεώσεις.

16 Από την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης ΕΟΚ¹² και ειδικότερα από την εισαγωγή του κοινού δασμολογίου¹³, η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, που συντελέστηκε στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και της Κοινότητας, εξειδικεύτηκε κατά διάφορους τρόπους στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας και αναγνωρίστηκε από τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη.

Μέρη και θέλει παράσχει εις αυτά σχετικώς με την μελετωμένη ένωση ή ζώνην πάσαν πληροφορίαν απαραίτητον δια να είναι ταύτα εις θέσιν να απευθύνωσιν τας καταλλήλους αναφοράς και υποδείξεις προς τα συμβαλλόμενα μέρη». Σύμφωνα δε με την παράγρ. 8 του ίδιου άρθρου «8. Δια τους σκοπούς της παρούσης Συμφωνίας, α) ως **τελωνειακή ένωση** νοείται η υποκατάσταση ενός μόνον τελωνειακού εδάφους εις δύο ή περισσότερα τελωνειακά εδάφη εις τρόπον ώστε i) οι δασμοί και οι άλλοι περιοριστικοί του εμπορίου κανονισμοί ... καταργούνται ως προς το κύριο μέρος του εμπορίου μεταξύ των συνιστώντων την ένωση εδαφών ή τουλάχιστον ως προς το κύριον τμήμα του εμπορίου επί προϊόντων καταγομένων εκ των εδαφών τούτων και ii) ... έκαστον εκ των μελών της ενώσεως εφαρμόζει δασμούς ή άλλους κανονισμούς του εμπορίου κατά βάσιν ομοίου εις το εμπόριον των εδαφών των μη συμπεριλαμβανομένων εις την ένωση, β) ως **ελευθέρα ζώνη** νοείται ομάς εκ δύο ή περισσότερων τελωνειακών εδαφών, εντός της οποίας οι δασμοί και οι άλλοι περιοριστικοί του εμπορίου κανονισμοί ... καταργούνται ως προς το κύριο μέρος του εμπορίου μεταξύ των συνιστώντων την ζώνην εδαφών επί προϊόντων καταγομένων εκ των εδαφών τούτων». Εξ άλλου σύμφωνα με τη παράγρ. 2 του αυτού άρθρου «Δια τους σκοπούς της παρούσης Συμφωνίας ως **τελωνειακόν έδαφος** νοείται παν έδαφος, δια το οποίον διατηρούνται ιδιαίτερα δασμολόγια ή άλλοι κανονισμοί εμπορικών ανταλλαγών έναντι άλλων εδαφών ως προς το κύριον τμήμα ως προς το κύριον τμήμα του μετ' αυτών εμπορίου του» (υπογράμμιση δική μας).

⁸ Μετά από τροποποίηση, άρθρο 131 ΣυνθΕΚ, 206 ΣυνθΑΕΕ.

⁹ Μετά από τροποποίηση, άρθρο 301 ΣυνθΕΚ, 351 ΣυνθΑΕΕ.

¹⁰ Μετά από τροποποίηση, κατηργήθη. Προέβλεπε μεταβατική περίοδο, εντός της οποίας τα Κράτη Μέλη όφειλαν να συντονίσουν μεταξύ τους την (εξωτερική) εμπορική τους πολιτική.

¹¹ Μετά από τροποποίηση, άρθρο 133 ΣυνθΕΚ, **207 ΣυνθΑΕΕ**.

¹² 1.1.1958.

¹³ 1.7.1968.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

17 *Ιδίως, από την εποχή εκείνη, η Κοινότητα, δρώντας μέσω των δικών της οργάνων, εμφανίστηκε ως συμμετοχος κατά τις τελωνειακές διαπραγματεύσεις και ως συμβαλλόμενο μέρος στις κάθε είδους συμφωνίες, που συνήφθησαν στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 114 της Συνθήκης ΕΟΚ που ορίζει ότι οι τελωνειακές και εμπορικές συμφωνίες «συνάπτονται εν ονόματι της Κοινότητας».*

18 *Φαίνεται, συνεπώς, ότι κατά το μέτρο που δυνάμει της Συνθήκης ΕΟΚ η Κοινότητα έχει αναλάβει αρμοδιότητες που προηγουμένως ασκούσαν τα κράτη μέλη στο πεδίο εφαρμογής της Γενικής Συμφωνίας, οι διατάξεις της Συμφωνίας αυτής δεσμεύουν την Κοινότητα.*

19 *Πρέπει περαιτέρω να εξεταστεί αν οι διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας γεννούν υπέρ των πολιτών της Κοινότητας το δικαίωμα να τις επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου, προκειμένου να προσβάλουν το κύρος μιας κοινοτικής πράξεως.*

20 *Προς τούτο, πρέπει να ερευνηθεί το πνεύμα, η οικονομία και η διατύπωση της Γενικής Συμφωνίας.*

21 *Η συμφωνία αυτή, βασισμένη, κατά το προοίμιο της, στην αρχή των διαπραγματεύσεων «επί τη βάσει της αμοιβαιότητας και των αμοιβαίως παρεχομένων ωφελημάτων», χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη ελαστικότητα των διατάξεων της, ιδίως των σχετικών με τις δυνατότητες παρεκκλίσεως, τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν ενώπιον εξαιρετικών δυσκολιών και τη ρύθμιση των διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.*

22 *Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο XXII¹⁴, παράγραφος 1, «παν συμβαλλόμενο μέρος θέλει εξετάσει μετά πνεύματος κατανοήσεως τας παραστάσεις τας οποίας δύναται να απευθύνει προς αυτό παν έτερον συμβαλλόμενον μέρος, οφείλει δε να παρέχει πάσαν δυνατότητα συνεννοήσεων σχετικών με τας τοιαύτας παραστάσεις, εφ' όσον αύται αφορούν οιονδήποτε ζήτημα σχετικόν με την εφαρμογήν της παρούσης Συμφωνίας».*

23 *Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, «τα συμβαλλόμενα μέρη» ο όρος εννοεί εδώ «τα συμβαλλόμενα μέρη δρώντα συλλογικώς», κατά τη διατύπωση του άρθρου XXV, παράγραφος 1, «δύνανται, τη αιτήσει συμβαλλομένου μέρους, να προέλθωσιν εις συνεννοήσεις μεθ' ενός ή πλειόνων συμβαλλομένων μερών επί θέματος*

¹⁴ Το άρθρο XXII φέρει τον τίτλο «Συνεννόσεις».

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

διά το οποίον δεν εξευρέθη ικανοποιητική λύσις επί τη βάσει των συνεννοήσεων τας οποίας προβλέπει η πρώτη παράγραφος του παρόντος άρθρου».

24 Σε περίπτωση που συμβαλλόμενο μέρος θεωρεί «ότι αντάλλαγμα τι, ούτινος απολαύει αμέσως ή εμμέσως βάσει της παρούσης Συμφωνίας, εκμηδενίζεται ή τίθεται εν κινδύνω ή ότι η επίτευξις σκοπού τίνος εκ των της παρούσης Συμφωνίας παρεμποδίζεται συνεπεία», ιδίως, «της παρ' ετέρου συμβαλλομένου μέρους μη εκπληρώσεως των κατά την παρούσαν συμφωνίαν υποχρεώσεων του», το άρθρο XXIII ρυθμίζει λεπτομερώς τα μέτρα που μπορούν ή οφείλουν να λάβουν τα ενδιαφερόμενα μέρη ή τα συμβαλλόμενα μέρη δρώντα συλλογικώς, ενόψει μιας τέτοιας καταστάσεως.

25 Για τη διευθέτηση των διαφορών, τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, έγγραφες παραστάσεις ή προτάσεις προς «εξέτασιν μετά πνεύματος κατανοήσεως», έρευνες συνοδευόμενες ενδεχομένως από συστάσεις, διαβουλεύσεις ή αποφάσεις των συμβαλλομένων μερών, συμπεριλαμβανομένης της εξουσιοδοτήσεως ορισμένων συμβαλλομένων μερών να αναστέλλουν έναντι άλλων την εφαρμογή κάθε παραχωρήσεως ή άλλης υποχρεώσεως που πηγάζει από τη Γενική Συμφωνία, και, τέλος, σε περίπτωση τέτοιας αναστολής, τη δυνατότητα του ενδιαφερομένου μέρους να καταγγείλει τη συμφωνία.

26 Τέλος, σε περίπτωση που, λόγω υποχρεώσεως αναληφθείσας δυνάμει της Γενικής Συμφωνίας ή παραχωρήσεως σχετικής με προτίμηση, ορισμένοι παραγωγοί υφίστανται ή κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή ζημία, το άρθρο XIX προβλέπει τη δυνατότητα για ένα συμβαλλόμενο μέρος να αναστείλει μονομερώς την εκτέλεση της υποχρεώσεως, καθώς και να αποσύρει ή να τροποποιήσει την παραχώρηση, είτε κατόπιν συνεννοήσεως με το σύνολο των συμβαλλομένων μερών και ελλείψει συμφωνίας μεταξύ των ενδιαφερομένων συμβαλλομένων μερών, είτε και χωρίς προηγούμενη συνεννόηση και προσωρινά, αν συντρέχουν λόγοι επείγοντος.

27 Τα στοιχεία αυτά αρκούν για να δείξουν ότι με αυτά τα συμφραζόμενα το άρθρο XI της Γενικής Συμφωνίας δεν μπορεί να γεννά υπέρ των πολιτών της Κοινότητας το δικαίωμα να το επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου».

Γ. Απόφαση ΔΕΚ

Κατόπιν του ανωτέρω σκεπτικού το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

«1. Το κύρος, κατά την έννοια του άρθρου 177 ΣυνθΕΟΚ, των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας μπορεί να εξετασθεί σε σχέση με διάταξη διεθνούς δικαίου, όταν η διάταξη αυτή δεσμεύει την Κοινότητα και μπορεί να γεννά υπέρ των πολιτών το δικαίωμα να την επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου

2. Δεδομένου ότι το άρθρο XI GATT δεν επάγεται τέτοιο αποτέλεσμα, το κύρος των Κανονισμών 459/70, 565/70 και 686/70 της Επιτροπής (ΕπΕφ 1970, L 57/20, L 69/33, L 84/21) δεν μπορεί να επηρεασθεί από τη διάταξη αυτή».

Δ. Για τις εξετάσεις

1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;

2) Σχολιάστε αυτά.

3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

2. Carl Schlüter, Απόφαση ΔΕΚ της 24.10.1973 στην υπόθεση C-9/73

A. Ιστορικό

Αφορά αίτηση γερμανικού Δικαστηρίου προς το ΔΕΚ, επί τη βάσει του **άρθρ. 177 ΣυνθΕΟΚ**, για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την **νομιμότητα «εξισωτικών ποσών»**, τα οποία **επεβλήθησαν** [α) επί τη βάσει του Κανονισμού 974/71 του Συμβουλίου της 12.5.1971 περί μέτρων συγκυριακής πολιτικής στον γεωργικό τομέα, ως συνέπεια της προσωρινής διευρύνσεως των περιθωρίων διακυμάνσεως των νομισμάτων ορισμένων Κρατών Μελών (Γερμανίας, Ολλανδίας)¹⁵, και β) επί τη βάσει εκτελεστικών Κανονισμών της Επιτροπής¹⁶], **επί**

¹⁵ ΕπΕφ ΕΕ, ειδική έκδοση 03/06, σ. 192.

¹⁶ 1013/71 (ΕπΕφ ΕΚ L 110/8), 1014/71 (ΕπΕφ ΕΚ L 110/10) και 501/71 (ΕπΕφ ΕΚ L 60/1).

εισαγωγών τυριών Έμμενταλ και Γκρυγιέρ Ελβετίας από Ελβετία σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και το άρθρο II GATT.

Διευκρινιστέον ότι η διάταξη αυτή του άρθρου II GATT προβλέπει **Πίνακες δασμολογικών παραχωρήσεων** του κάθε συμβαλλομένου Κράτους προς τα άλλα [ως εξαίρεση του κανόνα του άρθρου I GATT περί ρήτρας του Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους (ρήτρα ΜΕΚ), σύμφωνα με την οποία τα προνόμια, τα οποία ένα συμβαλλόμενο Κράτος παραχωρεί ως προς τους δασμούς σε άλλο συμβαλλόμενο Κράτος, επεκτείνονται αυτομάτως και σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα Κράτη].

Σύμφωνα με την άποψη του κ. Schlüter, τα εξισωτικά ποσά (προστιθέμενα στην εισφορά) είναι μεγαλύτερα των δασμών των Πινάκων, άρα παράνομα. Επί πλέον είναι παράνομα, επειδή είναι μεγαλύτερα των δασμών, οι οποίοι παραχωρήθηκαν από την ΕΟΚ στην Ελβετία βάσει διμερούς Συμφωνίας του 1969.

B. Σκεπτικό του ΔΕΚ

α) Ως προς **το κοινοτικό δίκαιο**, το ΔΕΚ απεφάνθη ειδικότερα ότι τα μέτρα είναι σύμφωνα: αα) με το άρθρο **103 ΣυνθΕΟΚ** περί πολιτικής συγκυρίας¹⁷ *προσωρινώς*, λόγω ελλείψεως προβλέψεως στις διατάξεις 40 επ. ΣυνθΕΟΚ περί Αγροτικής Πολιτικής (σκ. 11-15) και λόγω της δεσμεύσεως των Κρατών Μελών ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αφήνοντας στις εθνικές Αρχές την επιλογή της μορφής και των μέσων (σκ. 16-18), ββ) με την **αρχή της αναλογικότητας** του Κοινοτικού Δικαίου (σκ. 19-23), γγ) με το **Κοινό Δασμολόγιο (ΚΔ)**, ήτοι τον Κανονισμό του Συμβουλίου 950/1968, όπου: (i) ο ιδιώτης δικαιούται να επικαλεσθεί την διάταξη του ΚΔ περί παγιοποιημένου δασμού στα προαναφερθέντα τυριά, αφού αυτή είναι διάταξη Κανονισμού και δη σαφής, ρητή και χωρίς να αφήνει περιθώριο διακριτικής ευχέρειας (σκ. 32), (ii) πλην όμως δεν υπάρχει αντίθεση, διότι αποτελεί κοινό συμφέρον η καταπολέμηση στρεβλώσεων στις εμπορικές συναλλαγές, οι οποίες οφείλονται αποκλειστικά σε *νομισματικής φύσεως* λόγους, πράγμα σημαντικότερο από το μειονέκτημα των εξισωτικών ποσών, ήτοι την «κατανομή» (μερική

¹⁷ Υπό τον τίτλο II, Κεφ. 1, Πολιτική Συγκυρίας (γαλλ. *politique de conjoncture*, γερμ. *Konjunkturpolitik*), το άρθρο 103 παράγρ. 1 ΣυνθΕΟΚ όριζε: «Τα Κράτη Μέλη θεωρούν την πολιτική της συγκυρίας ως ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος. Συνεννοούνται μεταξύ τους και με την Επιτροπή για την λήψη των αναγκαίων κατά τις περιστάσεις μέτρων». Με τον όρο Πολιτική Συγκυρίας νοείται η βραχυπρόθεσμος **οικονομική** πολιτική.

στεγανοποίηση) των αγορών (σκ. 33). Κατά τα λοιπά το ΔΕΚ αποφαινεται ότι: **δδ**) Το 5/107 Ψήφισμα Συμβουλίου και Κρατών Μελών από 22.3.1971 περί εισαγωγής της ΟΝΕ εντός 10ετίας¹⁸ δεν είναι αμέσου εφαρμογής (σκ. 38-40, βλ. επίσης **εε**) το ειδικό θέμα των σκ. 35-37).

β) Ως προς το **άρθρο II GATT (Πίνακες δασμολογικών παραχωρήσεων)** το σκεπτικό του ΔΕΚ υπήρξε το εξής (σκ. 27-31):

«27 Κατά την έννοια του άρθρου 177 της Συνθήκης, το κύρος των πράξεων των κοινοτικών οργάνων δεν μπορεί να ελεγχθεί σε σχέση με διάταξη του διεθνούς δικαίου παρά μόνον εφόσον η διάταξη αυτή δεσμεύει την Κοινότητα και είναι έτσι διατυπωμένη, ώστε να ιδρύει υπέρ των πολιτών το δικαίωμα να την επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου..

28 Η εν λόγω δασμολογική παραχώρηση δεσμεύει την Κοινότητα κατά το μέτρο που προβλέπεται στο άρθρο II της Γενικής Συμφωνίας.

Πρέπει συνεπώς να εξετασθεί αν οι διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας και ιδιαίτερα το άρθρο II της ιδρύουν υπέρ των πολιτών της Κοινότητας το δικαίωμα να τις επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου προκειμένου να αμφισβητήσουν το κύρος κοινοτικής πράξεως.

Προς τούτο πρέπει να ερευνηθεί η έννοια, η οικονομία και το γράμμα της Γενικής Συμφωνίας.

29 Η συμφωνία αυτή, στηριζόμενη, κατά το προοίμιο της, στις διαπραγματεύσεις που έγιναν «επί τη βάσει της αμοιβαιότητας και των αμοιβαίως παρεχομένων ωφελημάτων» χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη ελαστικότητα των διατάξεών της, ιδίως των σχετικών με τις δυνατότητες αποκλίσεως από τους γενικούς κανόνες, τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν σε περίπτωση εξαιρετικών δυσκολιών και τη ρύθμιση των διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.

Για τη ρύθμιση των διαφορών τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, γραπτές εκθέσεις ή προτάσεις προς «εξέταση με πνεύμα κατανόησης», έρευνες ακολουθούμενες ενδεχομένως από συστάσεις, συμβουλές ή αποφάσεις των συμβαλλομένων μερών, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να επιτρέπεται σε

¹⁸ ΕπΕφ ΕΚ 1971, C 28/1.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

ορισμένα συμβαλλόμενα μέρη να αναστέλλουν έναντι άλλων την εφαρμογή κάθε παραχωρήσεως ή άλλης υποχρέωσης που προκύπτει από τη Γενική Συμφωνία και, τέλος, σε περίπτωση τέτοιας αναστολής, την ευχέρεια του θιγόμενου μέρους να καταγγείλει τη συμφωνία.

Για την περίπτωση, τέλος, κατά την οποία, λόγω αναληφθεισών υποχρεώσεων δυνάμει της Γενικής Συμφωνίας ή λόγω παραχωρήσεως σχετικής με προτίμηση, προκαλείται ή επαπειλείται σοβαρή ζημία σε ορισμένους παραγωγούς, το άρθρο XIX προβλέπει την ευχέρεια, ένα συμβαλλόμενο μέρος να αναστέλλει μονομερώς την υποχρέωση του, καθώς και να αποσύρει ή να τροποποιεί την παραχώρηση, είτε κατόπιν συνεννόησης με το σύνολο των συμβαλλομένων μερών και χωρίς συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων συμβαλλομένων μερών, είτε και χωρίς προηγούμενη συνεννόηση, εφόσον συντρέχουν λόγοι επείγοντος και το μέτρο έχει προσωρινό χαρακτήρα.

30 Τα στοιχεία αυτά αρκούν για να δείξουν ότι το άρθρο II της Γενικής Συμφωνίας με τα συμφραζόμενα του δεν ιδρύει υπέρ των πολιτών της Κοινότητας το δικαίωμα να το επικαλούνται ενώπιον δικαστηρίου.

31 Το γεγονός ότι ορισμένες δασμολογικές κλάσεις αποτέλεσαν αντικείμενο διμερών συμφωνιών που συνήφθησαν βάσει του άρθρου XXVIII της Γενικής Συμφωνίας προς τροποποίηση ή ανάκληση προηγούμενων δασμολογικών παραχωρήσεων δεν συνεπάγεται τη μεταβολή της φύσεως των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί σχετικά από την Κοινότητα».

Γ. Απόφαση ΔΕΚ

Κατόπιν του ανωτέρω σκεπτικού το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

«1. Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος του Κανονισμού του Συμβουλίου 974/71, ούτε των Κανονισμών της Επιτροπής 1013/71, 1014/71 και 501/71, οι οποίοι καθορίζουν τα εφαρμοστέα εξισωτικά ποσά κατά τον χρόνο στον οποίο αναφέρονται τα υποβληθέντα ερωτήματα.

2.».

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;
- 2) Σχολιάστε αυτά.
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

3. Haegeman, Απόφαση ΔΕΚ 30.04.1974 στην υπόθεση C-181/73

A. Ιστορικό

Αφορά αίτηση βελγικού Δικαστηρίου προς το ΔΕΚ, επί τη βάση του **άρθρ. 177 ΣυνθΕΟΚ**, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης **Haegeman**, Βρυξέλλες, και του Βελγικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό Οικονομικών, η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την **ερμηνεία** αφ' ενός ορισμένων διατάξεων της Συμφωνίας Συνδέσεως Ελλάδος - ΕΟΚ της 9.7.1961 (γνωστής και ως Συμφωνίας των Αθηνών), η οποία από πλευράς ΕΟΚ συνήφθη δυνάμει της Αποφάσεως 63/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25.9.1961¹⁹ και από πλευράς Ελλάδος κυρώθηκε με τον ν. 4226/1962²⁰, και αφ' ετέρου του Πρωτοκόλλου 14 αυτής, προκειμένου να διευκρινισθεί, αν η **εξισωτική εισφορά** του άρθρ. 9 παρ. 3 Κανονισμού 816/1970 του Συμβουλίου της 28.4.1970²¹, εφαρμόζεται στους ελληνικούς οίνους (δηλ. επιβαρύνει τους οίνους αυτούς), οι οποίοι εισάγονται στο βελγολουξεμβουργιανό έδαφος ή όχι, όπως συμβαίνει με τους οίνους από τις άλλες Χώρες Μέλη της ΕΟΚ.

¹⁹ ΕπΕφ (ΕΟΚ) 1963, σ. 293.

²⁰ ΦΕΚ Α' 41/14.3.1962.

²¹ ΕπΕφ (ΕΟΚ) 1970, L 99.

Σημειωτέον πρώτον, ότι η **Συμφωνία Συνδέσεως**²² προβλέπει ότι αρμόδιο όργανο για την επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ως προς την εφαρμογή ή ερμηνεία της Συμφωνίας αυτής είναι το **Συμβούλιο Συνδέσεως**, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία²³, και δεύτερον ότι η Ελληνική Δημοκρατία, τότε τελούσα υπό στρατιωτική δικτατορία, δεν συμμετείχε καθ' οιονδήποτε τρόπο στην ενώπιον του ΔΕΚ διαδικασία.

B. Σκεπτικό του ΔΕΚ

Το σκεπτικό του ΔΕΚ ως προς την ισχύ της Συμφωνίας Συνδέσεως εντός της Κοινότητας και την αρμοδιότητα του ΔΕΚ κατ' άρθρο 177 ΣυνθΕΟΚ να ερμηνεύσει αυτήν υπήρξε το εξής (σκ. 2-6):

«Σύμφωνα με το άρθρο 177, πρώτη παράγραφος ΣυνθΕΟΚ «το Δικαστήριο αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις ... επί της ερμηνείας των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας» (σκ.2). Η Συμφωνία των Αθηνών συνήφθη από το

²² Με την Συμφωνία Συνδέσεως συνιστάται Σύνδεση μεταξύ της Ελλάδος και της ΕΟΚ (αποτελουμένης τότε από τα έξι αρχικά Κράτη Μέλη), η οποία είχε ως σκοπό να προαγάγει την διαρκή και ισόρροπη ενίσχυση των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των Μερών, «λαμβανομένης πλήρως υπ' όψιν της ανάγκης όπως εξασφαλισθή η επιτάχυνσις της αναπτύξεως της οικονομίας της Ελλάδος ως και η ανύψωσις του επιπέδου απασχολήσεως και των βιοτικών συνθηκών του ελληνικού λαού» (άρθρα 1, 2 παρ. 1). Προς επίτευξη των ανωτέρω σκοπών, η Συμφωνία καθιδρύει εν πρώτοις την σταδιακή εντός εικοσιδύο (22) ετών **ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων** (δια της συστάσεως Τελωνειακής Ενώσεως, βάσει της οποίας αφ' ενός τα Μέρη μειώνουν σταδιακά τους δασμούς και τους ποσοτικούς περιορισμούς στις μεταξύ τους σχέσεις και αφ' ετέρου η Ελλάς υιοθετεί το Κοινό (εξωτερικό) Δασμολόγιο της Κοινότητας έναντι Τρίτων Χωρών, πρβλ. άρθρα 6-31), προβλεπομένων και ειδικών ρυθμίσεων για την γεωργία (πρβλ. άρθρα 32-43). Καθιδρύει επίσης σταδιακά εντός της ίδιας προθεσμίας την **ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων** (φυσικών και νομικών) και την **ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών** (πρβλ. άρθρα 5, 44-50), καθώς και την **διευκόλυνση της κινήσεως κεφαλαίων** (πρβλ. άρθρα 62, 63) και **της ελευθερίας πληρωμών** (πρβλ. άρθρο 61). Εξ άλλου τα Μέρη συνεφώνησαν την εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης ΕΟΚ περί **ανταγωνισμού και ίσης φορολογικής μεταχειρίσεως των προϊόντων** των Μερών (πρβλ. άρθρα 51-57), καθώς και τον **συντονισμό της οικονομικής πολιτικής** (πρβλ. άρθρα 58-60) και της **εμπορικής πολιτικής τους έναντι Τρίτων Χωρών** (πρβλ. άρθρο 64). Τέλος συνεφώνησαν την ανάπτυξη από κοινού δράσεως και την **εναρμόνιση** της πολιτικής αυτών επί των πεδίων που προβλέπονται από την Συμφωνία, καθώς και την θέση στην διάθεση της ελληνικής οικονομίας, εντός του πλαισίου του προσαρτημένου στην Συμφωνία Πρωτοκόλλου Χρηματοδοτήσεως, πόρων προοριζομένων να διευκολύνουν την επιτάχυνση της αναπτύξεως αυτής (πρβλ. άρθρο 2 παρ. 2). Η Συμφωνία Συνδέσεως δεν επεκτείνεται επί των προϊόντων άνθρακα και χάλυβα (άρθρο 69). Στην Συμφωνία έχουν προσαρτηθεί διάφορα Πρωτόκολλα, τα οποία ρυθμίζουν ειδικά θέματα (άρθρο 74). Με λίγα λόγια, η Συμφωνία Συνδέσεως Ελλάδος – ΕΟΚ αποτελεί μικρογραφία της Συνθήκης ΕΟΚ, με στόχο την μετά από εικοσιδύο έτη είσοδο της Ελλάδος στην Κοινότητα, πάντως όχι με αυτόματο τρόπο (πρβλ. ρητώς Προοίμιο και άρθρο 72).

²³ Πρβλ. άρθρα 3, 65 (παρ. 1, 3, 4), 67.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Συμβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 228 και 238 της Συνθήκης²⁴, όπως προκύπτει από την απόφαση της 25.9.1961 (σκ. 2). Επομένως, αυτή η Συμφωνία, όσον αφορά την Κοινότητα, είναι πράξη οργάνου της Κοινότητας, υπό την έννοια του άρθρου 177, πρώτη παράγραφος, περίπτωση β. (σκ. 4). Οι διατάξεις της Συμφωνίας αποτελούν, από της θέσεώς της εν ισχύι, αναπόσπαστο μέρος της κοινοτικής εννόμου τάξεως (σκ. 5). Στο πλαίσιο αυτής της εννόμου τάξεως, το Δικαστήριο είναι κατά συνέπεια αρμόδιο να αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις επί της ερμηνείας αυτής της Συμφωνίας» (σκ. 6) (υπογράμμιση δική μας).

Κατά τα λοιπά το Δικαστήριο έκρινε κατ' αποτέλεσμα, ότι η εισφορά που επεβλήθη στους ελληνικούς οίνους ήταν σύμφωνη με την Συμφωνία Συνδέσεως και επομένως καλώς επεβλήθη (σκ. 7-36). Ως προς το σκέλος αυτό της αποφάσεως βλ. **κριτική Κ. Ηλιόπουλου**, Το καθεστώς εισαγωγής ελληνικών οίνων εις την ΕΟΚ, Εφημερίς Ελλήνων Νομικών (ΕΕΝ) 1977, σελ. 779-797.

Γ. Απόφαση ΔΕΚ

Η απόφαση του ΔΕΚ δεν περιλαμβάνει τμήμα που να αφορά τα νομικά ζητήματα, τα οποία θίγει η αιτιολογία της αποφάσεως στις σκέψεις 1-6.

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;**
- 2) Σχολιάστε αυτά.**
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.**

4. Spoorwegen, Απόφαση ΔΕΚ της 19.11.1975 στην υπόθεση C-131/73

Α. Ιστορικό

²⁴ Αντιστοιχούν αφ' ενός στα άρθρα 300 ΣυνθΕΚ, **218 ΣυνθΛΕΕ** (διεθνείς συμβάσεις της Κοινότητας / ΕΕ) και αφ' ετέρου 310 ΣυνθΕΚ, **217 ΣυνθΛΕΕ** (Συμφωνίες Συνδέσεως).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Αφορά αίτηση ολλανδικού Δικαστηρίου, αρμόδιου για τελωνειακά θέματα (Tariefcommissie), προς το ΔΕΚ, επί τη βάσει του **άρθρ. 177 ΣυνθΕΟΚ**, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ της εταιρείας **Spoorwegen**, με έδρα το Βένλο, και του ολλανδικού Δημοσίου, η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς το **κύρος**, σύμφωνα με το Κοινοτικό Δίκαιο και την **GATT**, «Συμπληρωματικής Σημειώσεως» (δηλ. τροποποιητικής διατάξεως) στο κεφάλαιο 90 του Κοινού (Εξωτερικού) Δασμολογίου (στο εξής ΚΔ), η οποία προστέθηκε από την Κοινότητα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 1/71 του Συμβουλίου της 17.12.1970 και αφορά την κατάταξη των μηχανημάτων τηλεομοιοτυπίας (**φαξ**) σε ορισμένη δασμολογική κλάση («δασμολογική διάκριση»).

Συγκεκριμένα, η Σημείωση αυτή ορίζει ότι «θεωρούνται ότι περιλαμβάνονται επίσης στη διάκριση 90.0Α - **φωτογραφικά μηχαναί** - οι μηχανές αυτόματης αναπαραγωγής εγγράφων με ηλεκτροστατική μέθοδο, που περιλαμβάνουν οπτικό σύστημα λήψεως εικόνων» (σκ. 2). «Κατ' εφαρμογή αυτής της διατάξεως οι ολλανδικές τελωνειακές αρχές επέβαλαν εισαγωγικό δασμό **14%** σε εισαγωγή που πραγματοποιήθηκε στις 28.4.1971 από Τρίτη Χώρα, ξηρογραφικής μηχανής αποτυπώσεως εγγράφων, της οποίας τα χαρακτηριστικά ανταποκρίνονται στη δοθείσα στη συμπληρωματική σημείωση περιγραφή» (σκ. 3). «Ο προσφεύγων της κύριας δίκης αμφισβήτησε την απόφαση της τελωνειακής αρχής, ισχυριζόμενος ότι το ένδικο προϊόν έπρεπε να καταταγεί στη διάκριση 84.54 Β - **έτεροι μηχαναί και συσκευαί γραφείου** - και να επιβληθεί σ' αυτό δασμός **7,2 %**, ο οποίος έχει παγιωθεί στο πλαίσιο της GATT» (σκ. 4). «(Ο προσφεύγων) στηρίζεται κυρίως σε αποφάσεις της Tariefcommissie ... σχετικές με εισαγόμενα στις Κάτω Χώρες πριν από την θέση σε ισχύ, την 1.7.1968, του ΚΔ, και οι οποίες, ερμηνεύοντας το δασμολόγιο BENELUX, το οποίο ίσχυε προηγουμένως στις Κάτω Χώρες, κατέταξαν τον τύπο της ένδικης μηχανής στη διάκριση έτεροι μηχαναί και συσκευαί γραφείου» (σκ. 5), δηλ. στη κατηγορία του 7,2%.

Β. Σκεπτικό του ΔΕΚ

α) Ως προς το κοινοτικό δίκαιο

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Ως προς το κοινοτικό δίκαιο, το ΔΕΚ, αφού πρώτα δέχθηκε ότι το Συμβούλιο είναι αρμόδιο, σύμφωνα με το άρθρο 28 ΣυνθΕΟΚ (μετά από τροποποίηση, 26 ΣυνθΕΚ, **31 ΣυνθΑΕΕ**), να τροποποιήσει το ΚΔ με «Συμπληρωματική Σημείωση» (και δη ομοφώνως) και να κατατάξει ένα είδος σε ορισμένη κλάση (σκ. 7-12), δέχθηκε ότι **α)** η κατάταξη των φαξ στην κατηγορία «φωτογραφικές μηχανές» (κλάση 90) του ΚΔ της ΕΟΚ, η οποία συνεπάγεται δασμό 14%, και όχι στην κατηγορία «μηχανήματα γραφείου» (κλάση 84.54) του ΚΔ, η οποία συνεπάγεται δασμό 7%, είναι **σύμφωνη με το ΚΔ**, το οποίο, από της 1.7.1968, αντικατέστησε, σύμφωνα με το άρθρο XXIV GATT, τα εθνικά δασμολόγια (εννοείται προς τις Τρίτες Χώρες). Η αρμοδιότητα για την ερμηνεία και τον καθορισμό των εννόμων αποτελεσμάτων των δασμολογικών κλάσεων που απαρτίζουν το ΚΔ, ανήκει σε μόνες τις Κοινοτικές Αρχές, υπό τον έλεγχο των Δικαστηρίων που είναι επιφορτισμένα με την εφαρμογή και την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, ιδίως στο πλαίσιο του άρθρου 177 ΣυνθΕΟΚ (σκ. 14). Η ερμηνεία που **Εθνική Αρχή** (εδώ των Κάτω Χωρών) είχε δώσει σε δασμολογική κλάση **πριν** από την 1.7.1968, δεν μπορεί να ισχύσει στην κοινοτική έννομη τάξη (σκ. 15).

β) Ως προς το διεθνές δίκαιο

Ως προς το διεθνές δίκαιο, το ΔΕΚ ερευνά κατά πόσον η Συμπληρωματική Σημείωση, με την οποία τα φαξ κατετάγησαν στην κλάση έτερες μηχανές και λοιπές συσκευές γραφείου (δασμός 7,2%) και όχι στην κλάση φωτογραφικές μηχανές (δασμός 14%), είναι σύμφωνη με σχετική μη δεσμευτική **Γνώμη του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας**, την **Σύμβαση περί ονοματολογίας**, καθώς και στην πρακτική των Κρατών της **GATT**.

Σχετικώς το ΔΕΚ ανέπτυξε το εξής σκεπτικό (σκ. 17-19, 20-27):

«17 Επιπλέον, η ένδικη συμπληρωματική σημείωση είναι καθόλα σύμφωνη με γνώμη περί κατατάξεως που δόθηκε, ήδη από το 1962 και διατηρήθηκε μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1972, από το συμβούλιο τελωνειακής εργασίας και, επίσης προς τη γενικότερη πρακτική των κρατών, συμβαλλομένων μερών στο GATT και, ειδικότερα, όλων των κρατών μελών της Κοινότητας, εκτός των Κάτω Χωρών.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

18 Οι δασμολογικές παραχωρήσεις και οι παγιώσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του GATT είχαν, ήδη πριν από την 1η Ιουλίου 1968, αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσεων με τις κοινοτικές αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 111 της Συνθήκης, και αφορούσαν το Κ.Δ. που θα ετίθετο σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1968.

19 Αυτές οι παραχωρήσεις και οι παγιώσεις αφορούσαν, επομένως, τις δασμολογικές κλάσεις 84.54 και 90.07 όπως ερμηνεύονταν και εφαρμόζονταν, σύμφωνα με τη γνώμη του συμβουλίου τελωνειακής συνεργασίας, έτσι ώστε διατηρώντας αυτή την ερμηνεία και εφαρμογή μετά την 1η Ιουλίου 1968, οι κοινοτικές αρχές δεν προέβησαν, με κανένα τρόπο, σε μονομερή αύξηση παγιωμένου δασμού.

Επί του τρίτου ερωτήματος

20 Με το τρίτο ερώτημα, ερωτάται αν η συμπληρωματική ένδικη σημείωση παραβιάζει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση της 15ης Δεκεμβρίου 1950 περί της ονοματολογίας για την κατάταξη των εμπορευμάτων στις δασμολογικές κλάσεις — ειδικότερα, το άρθρο II, β, ii — που απαγορεύει την τροποποίηση των σημειώσεων των κεφαλαίων και τμημάτων που είναι ικανές να τροποποιήσουν το περιεχόμενο των κεφαλαίων, των τμημάτων και των δασμολογικών κλάσεων της ονοματολογίας.

21 Η Κοινότητα, όπως συμβαίνει με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το GATT, αντικατέστησε τα κράτη μέλη και για τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση της 15ης Δεκεμβρίου 1950 περί της ονοματολογίας για την κατάταξη των εμπορευμάτων στις δασμολογικές κλάσεις και από τη σύμβαση της ίδιας ημερομηνίας περί ιδρύσεως συμβουλίου τελωνειακής συνεργασίας, και δεσμεύεται από αυτές τις υποχρεώσεις.

22 Μεταξύ των υποχρεώσεων που αναφέρονται στην πρώτη από αυτές τις συμβάσεις αναφέρεται, υπό το άρθρο 2, στοιχείο β), ii, η υποχρέωση των συμβαλλομένων μερών: «να μην επιφέρουν στις σημειώσεις κεφαλαίων ή τμημάτων καμία αλλαγή ικανή να τροποποιήσει το περιεχόμενο των κεφαλαίων, τμημάτων και δασμολογικών κλάσεων που αναφέρονται στην ονοματολογία».

23 Παρατηρήθηκε ήδη ότι η ένδικη συμπληρωματική σημείωση, κατατάσσοντας τις μηχανές αυτόματης αναπαραγωγής εγγράφων με ηλεκτροστατική μέθοδο που περιλαμβάνει οπτικό σύστημα λήψεως κανόνων, στη δασμολογική κλάση 90.07 A, ήταν

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

σύμφωνη με γνώμη περί κατατάξεως του συμβουλίου τελωνειακής συνεργασίας και με τη γενική πρακτική των συμβαλλομένων κρατών της συμβάσεως της 15ης Δεκεμβρίου 1950.

24 Αναμφίβολα, αυτές οι γνώμες περί κατατάξεως δεν δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα μέρη, συνιστούν όμως ερμηνευτικά στοιχεία τόσο μάλλον καθοριστικά που προέρχονται από αρχή επιφορτισμένη από τα συμβαλλόμενα μέρη να διασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή της ονοματολογίας.

25 Μια τέτοια ερμηνεία, όταν ανταποκρίνεται, εξάλλου, σε γενικά ακολουθούμενη πρακτική από τα συμβαλλόμενα κράτη, δεν μπορεί να απορριφθεί παρά μόνο αν φαίνεται ασυμβίβαστη προς τους όρους της εν λόγω δασμολογικής κλάσεως ή αν προφανώς αποτελεί υπέρβαση της εξουσίας εκτιμήσεως που έχει παραχωρηθεί στο συμβούλιο τελωνειακής συνεργασίας.

26 Λόγω του βαθμού ομοιότητας — που έχει δεχθεί το παραπέμπον δικαιοδοτικό όργανο — μεταξύ των φωτογραφικών και ξηρογραφικών μεθόδων με λήψη εικόνων δεν φαίνεται ότι, πληρούνται οι όροι που υποχρεώνουν την απόρριψη γνώμης περί κατατάξεως ως ασυμβίβαστης προς την οικεία δασμολογική κλάση, όσον αφορά την εφαρμογή της στην κοινοτική έννομη τάξη.

27 Όπως προκύπτει από τις προηγούμενες σκέψεις, από την εξέταση της δικογραφίας δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος της συμπληρωματικής σημείωσης στο άρθρο 90 του τμήματος XVIII του κοινού δασμολογίου, όπως προκύπτει από τον κανονισμό του Συμβουλίου 1/71 της 17ης Δεκεμβρίου 1970».

Γ. Απόφαση ΔΕΚ

Κατόπιν του ανωτέρω σκεπτικού το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

« Από την εξέταση των υποβληθέντων στο Δικαστήριο ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος της Συμπληρωματικής Σημειώσεως στο Κεφάλαιο 90 του τμήματος XVIII του Κοινού Δασμολογίου, όπως προκύπτει από τον Κανονισμό του Συμβουλίου 1/71 της 17.12.1970».

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;**
- 2) Σχολιάστε αυτά.**
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.**

5. Kupferberg Απόφαση ΔΕΚ της 26.10.1982 στην υπόθεση C-104/81

A. Ιστορικό

Σε οίνους Πορτό προελεύσεως Πορτογαλίας, τους οποίους εισήγαγε στην Γερμανία η εταιρεία Kupferberg, το Κεντρικό Τελωνείο του Mainz επέβαλε «εξισωτικό φόρο» ορισμένου ύψους βάσει συγκεκριμένων διατάξεων (άρθρων 151, 78) του Νόμου περί κρατικού μονοπωλίου οινοπνεύματος (Branntweinmonopolgesetz) και όχι άλλων διατάξεων του ίδιου νόμου (άρθρο 79 παρ. 2), οι οποίες προβλέπουν μειωμένο εξισωτικό φόρο κατά 21% για το οινόπνευμα που παράγεται σε περιορισμένες ποσότητες από ορισμένα αποστακτήρια, μεταξύ των οποίων και αποστακτήρια φρουτοπαραγωγικών συνεταιρισμών. Ο εισαγωγέας άσκησε προσφυγή ενώπιον του αρμοδίου φορολογικού δικαστηρίου (Finanzgericht Rheinland-Pfalz) και ζήτησε μείωση του εξισωτικού ποσού κατά 21%, επικαλούμενος το **άρθρο 21 της Συμφωνίας Πορτογαλίας – ΕΟΚ**, το οποίο προβλέπει τα εξής: «Τα συμβαλλόμενα μέρη απέχουν από κάθε μέτρο ή πρακτική εσωτερικής φορολογικής φύσεως, το οποίο εισάγει άμεσα ή έμμεσα διάκριση μεταξύ των προϊόντων του ενός συμβαλλόμενου μέρους και των ομοίων (ομοειδών) προϊόντων καταγωγής του άλλου συμβαλλόμενου μέρους». Η Συμφωνία Πορτογαλίας – ΕΟΚ προσαρτάται στον Κανονισμό του Συμβουλίου 2844/72 της 19.12.1972. Το φορολογικό Δικαστήριο τον δικαίωσε, οπότε το Κεντρικό Τελωνείο του Mainz άσκησε αναίρεση ενώπιον του Ομοσπονδιακού Ανώτατου Φορολογικού Δικαστηρίου (Bundesfinanzhof). Το τελευταίο υπέβαλε στο ΔΕΚ δύο προδικαστικά ερωτήματα, μεταξύ των οποίων και το **ερώτημα**, κατά πόσον «... το άρθρο 21 παρ. 1 της Συμφωνίας Πορτογαλίας – ΕΟΚ ... αποτελεί δίκαιο, το οποίο έχει απ' ευθείας εφαρμογή και παρέχει δικαιώματα στους πολίτες της Κοινότητας...» (σκ. 1-7).

B. Το σκεπτικό του ΔΕΚ

Ως προς το ερώτημα αυτό το ΔΕΚ διατυπώνει τις εξής σκέψεις (9-27):

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

«9 Κατ' αρχάς, το *Bundesfinanzhof* ερωτά αν ο γερμανός εισαγωγέας δύναται να επικαλεσθεί το ανωτέρω άρθρο 21 στην προσφυγή που ήσκησε ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων κατά της αποφάσεως των φορολογικών αρχών.

10 Οι κυβερνήσεις του Βασιλείου της Δανίας, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, στις παρατηρήσεις που κατέθεσαν στο Δικαστήριο, επέμειναν κυρίως στο ζήτημα αν, γενικώς, μία διάταξη των συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου, που έχει συνάψει η Κοινότης με τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, δύναται να έχει άμεσα αποτελέσματα στα κράτη μέλη της Κοινότητος.

11 Η συνθήκη περί ιδρύσεως της Κοινότητος παρέχει στα κοινοτικά όργανα την εξουσία όχι μόνον να εκδίδουν πράξεις που εφαρμόζονται εντός της Κοινότητος, αλλά και να συνάπτουν συμφωνίες με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης. Κατά το άρθρο 228, παράγραφος 2²⁵, τα κράτη μέλη **δεσμεύονται** από τις συμφωνίες αυτές όπως και τα ανωτέρω όργανα. Συνεπώς, τόσο τα κοινοτικά όργανα, όσο και τα κράτη μέλη, έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν την τήρηση των υποχρεώσεων που πηγάζουν από τις συμφωνίες αυτές (υπογράμμιση δική μας).

12 Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων συμφωνίας που έχει συνάψει η Κοινότης εξαρτώνται είτε από τα κοινοτικά όργανα είτε από τα κράτη μέλη, ανάλογα με το στάδιο της εξελίξεως τού κοινοτικού δικαίου στους τομείς πού αφορούν οι διατάξεις της συμφωνίας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερος για τις συμφωνίες περί ελεύθερου εμπορίου, όπου οι αναληφθείσες υποχρεώσεις εκτείνονται σε πολλούς τομείς πολύ διαφορετικού χαρακτήρα.

13 Τα κράτη μέλη, εξασφαλίζοντας την τήρηση των υποχρεώσεων που πηγάζουν από συμφωνία που έχουν συνάψει τα κοινοτικά όργανα, εκπληρώνουν υποχρέωση, που έχουν όχι μόνον έναντι του ενδιαφερομένου κράτους, αλλά προ πάντων και κυρίως έναντι της Κοινότητος, η οποία έχει αναλάβει την ευθύνη για την καλή εκτέλεση της συμφωνίας. Έτσι, όπως έχει ήδη δεχθεί το Δικαστήριο στην απόφασή του της 30ής

²⁵ Αργότερα άρθρο 300 ΣυνθΕΚ, 218 ΣυνθΛΕΕ (διεθνείς συμβάσεις της Κοινότητος / ΕΕ). Βλ. και απόφαση *Haegeman*.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Απριλίου 1974 (Haegeman, 181/73 , Slg.²⁶ σ. 449), οι διατάξεις των συμφωνιών αυτών αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της κοινοτικής εννόμου τάξεως.

14 Από τον κοινοτικό χαρακτήρα των συμβατικών αυτών διατάξεων προκύπτει ότι δεν δύνανται να ποικίλλουν τα αποτελέσματά τους εντός της Κοινότητας ανάλογα με το αν η εφαρμογή τους στην πράξη εναπόκειται στα κοινοτικά όργανα ή στα κράτη μέλη και, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ανάλογα με τη θέση που λαμβάνει το δίκαιο κάθε κράτους μέλους έναντι των αποτελεσμάτων που παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη του οι διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει. Εναπόκειται έτσι στο Δικαστήριο, στα πλαίσια της αρμοδιότητός του για την ερμηνεία των διατάξεων των συμφωνιών, να εξασφαλίσει την ομοιόμορφη εφαρμογή τους σε όλη την Κοινότητα.

15 Οι κυβερνήσεις οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο δεν αμφισβητούν αυτόν τον κοινοτικό χαρακτήρα των διατάξεων των συμφωνιών που συνάπτει η Κοινότης. Υποστηρίζουν, όμως, ότι τα γενικώς παραδεγμένα κριτήρια για τον καθορισμό των αποτελεσμάτων των διατάξεων με αμιγή κοινοτική προέλευση δεν δύνανται να εφαρμοσθούν στις διατάξεις των συμφωνιών ελευθέρου εμπορίου, τις οποίες συνάπτει η Κοινότης με τις τρίτες χώρες.

16 Ως προς το σημείο αυτό, οι κυβερνήσεις αντλούν επιχειρήματα κυρίως από την κατανομή των αρμοδιοτήτων για τις εξωτερικές σχέσεις της Κοινότητας, από την αρχή της αμοιβαιότητας που διέπει την εφαρμογή των συμφωνιών ελευθέρου εμπορίου, από το θεσμικό πλαίσιο που καθιερώνουν οι συμφωνίες αυτές για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και από τις ρήτρες διασφάλισης που επιτρέπουν στα μέρη να παρεκκλίνουν από τις συμφωνίες.

17 Πράγματι, τα αποτελέσματα που έχουν εντός της Κοινότητας οι διατάξεις μιας συμφωνίας που έχει συνάψει με μία τρίτη χώρα δεν είναι δυνατό να καθορίζονται χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψη η διεθνής προέλευση των εν λόγω διατάξεων. Σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, τα κοινοτικά όργανα που είναι αρμόδια για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνιών με τις τρίτες χώρες είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν με τις χώρες αυτές τα αποτελέσματα που οι διατάξεις της συμφωνίας πρέπει να παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών. Μόνον αν το ζήτημα αυτό δεν έχει διευθετηθεί από την συμφωνία, τότε εναπόκειται στα

²⁶ Sammlung (Συλλογή, ενν. των αποφάσεων του ΔΕΚ).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

αρμόδια δικαστήρια, και ιδίως στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητός του δυνάμει της συνθήκης, να το επιλύσει, όπως και κάθε άλλο ζήτημα ερμηνείας σχετικό με την εφαρμογή της συμφωνίας εντός της Κοινότητας .

18 Κατά τους γενικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου, τα μέρη οφείλουν να εκτελούν με καλή πίστη κάθε συμφωνία. Ενώ κάθε συμβαλλόμενο μέρος ευθύνεται για την πλήρη εκτέλεση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει, έχει απεναντίας την ευχέρεια να προσδιορίζει τα κατάλληλα νομικά μέσα για την επίτευξη του σκοπού αυτού στην έννομη τάξη του, εκτός αν η συμφωνία, ερμηνευομένη εν όψει του αντικειμένου και του στόχου της, προσδιορίζει η ίδια τα μέσα αυτά. Με την τελευταία αυτή επιφύλαξη, αν τα δικαστήρια του ενός από τα μέρη κρίνουν ότι ορισμένες διατάξεις της συμφωνίας έχουν απ' ευθείας εφαρμογή, ενώ τα δικαστήρια του άλλου μέρους δεν δέχονται αυτή την απ' ευθείας εφαρμογή, το γεγονός αυτό δεν δύναται να συνιστά καθ' εαυτό έλλειψη αμοιβαιότητας κατά την εκτέλεση της συμφωνίας.

19 Όπως έχουν τονίσει οι κυβερνήσεις, στο πλαίσιο των συμφωνιών ελευθέρου εμπορίου έχουν συσταθεί μικτές επιτροπές, οι οποίες, κατά τις συμφωνίες, είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή τους και μεριμνούν για την καλή εκτέλεσή τους. Προς το σκοπό αυτό δύνανται να διατυπώνουν συστάσεις και, στις περιπτώσεις που προβλέπονται ρητώς από την συμφωνία, να λαμβάνουν αποφάσεις.

20 Το γεγονός και μόνο ότι τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν δημιουργήσει ιδιαίτερο θεσμικό πλαίσιο για διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις μεταξύ τους σχετικά με την εκτέλεση της συμφωνίας δεν είναι αρκετό για να αποκλεισθεί κάθε εφαρμογή της συμφωνίας αυτής από τα δικαστήρια. Όταν το δικαστήριο ενός από τα μέρη εφαρμόζει σε συγκεκριμένη διαφορά που εκκρεμεί ενώπιόν του μία διάταξη της συμφωνίας που συνεπάγεται σαφή και ανεπιφύλακτη υποχρέωση και συνεπώς δεν απαιτεί καμία προηγούμενη επέμβαση της μικτής επιτροπής, δεν θίγει την αρμοδιότητα που η συμφωνία παρέχει στην επιτροπή αυτή.

21 Όσον αφορά τις ρήτρες διασφάλισης που επιτρέπουν στα μέρη να παρεκκλίνουν από ορισμένες διατάξεις της συμφωνίας, πρέπει να παρατηρηθεί ότι εφαρμόζονται μόνο σε καθορισμένες περιπτώσεις και, κατά γενικό κανόνα, κατόπιν από κοινού εξετάσεως εντός της μικτής επιτροπής. Πλην ειδικών συνθηκών που συνεπάγονται την εφαρμογή των ρητρών αυτών, οι οποίες, άλλωστε, δεν επηρεάζουν τις διατάξεις περί

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

απαγορεύσεως των φορολογικών διακρίσεων, η ύπαρξή τους δεν δύναται αυτή καθ' εαυτή να επιδρά στην απ' ευθείας εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της συμφωνίας.

22 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ούτε η φύση ούτε η οικονομία της συμφωνίας που συνήφθη με την Πορτογαλία δύναται να παρεμποδίζουν τους επιχειρηματίες να επικαλούνται τις διατάξεις της ανωτέρω συμφωνίας ενώπιον των δικαστηρίων της Κοινότητας.

23 Το ζήτημα βεβαίως αν μία τέτοια διάταξη είναι ανεπιφύλακτη και επαρκώς σαφής για να έχει άμεσο αποτέλεσμα εξετάζεται στο πλαίσιο της συμφωνίας στην οποία εντάσσεται. Για να δοθεί απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα περί του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 21, πρώτη παράγραφος, της συμφωνίας μεταξύ της Κοινότητας και της Πορτογαλίας, πρέπει, επομένως, να αναλυθεί πρώτα η διάταξη αυτή υπό το φώς τόσο του αντικειμένου και του σκοπού της συμφωνίας αυτής, όσο και του όλου περιεχομένου της.

24 Η ανωτέρω συμφωνία αποβλέπει στη δημιουργία συστήματος ελευθέρου εμπορίου στο πλαίσιο του οποίου οι περιοριστικές εμπορικές κανονιστικές ρυθμίσεις εξαλείφονται κατά το ουσιώδες μέρος των εμπορικών ανταλλαγών προϊόντων που κατάγονται από τα συμβαλλόμενα μέρη, ιδίως με την κατάργηση των τελωνειακών δασμών και των επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος, καθώς και με την εξάλειψη των ποσοτικών περιορισμών και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος.

25 Εν όψει των ανωτέρω, το άρθρο 21, πρώτη παράγραφος, της συμφωνίας αποσκοπεί να αποτρέψει τη ματαίωση, μέσω της λήψεως φορολογικών μέτρων από τα συμβαλλόμενα μέρη, της φιλελευθεροποίησης του εμπορίου που επιτυγχάνεται μετά την κατάργηση των τελωνειακών δασμών και των επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος, καθώς και των ποσοτικών περιορισμών και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος. Αυτό θα συνέβαινε πράγματι, αν στο εισαγόμενο από ένα συμβαλλόμενο μέρος προϊόν επεβάλλετο βαρύτερη φορολογία από ό,τι στα ομοειδή εγχώρια προϊόντα που το προϊόν αυτό συναντά στην αγορά του άλλου μέρους.

26 Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι το άρθρο 21, πρώτη παράγραφος, της συμφωνίας επιβάλλει στα συμβαλλόμενα μέρη την ανεπιφύλακτη υποχρέωση να μη εισάγουν διακρίσεις στο φορολογικό τομέα, υποχρέωση που εξαρτάται από την απλή διαπίστωση ότι τα προϊόντα που υπόκεινται σε ορισμένο σύστημα φορολογίας είναι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

ομοειδή και της οποίας τα όρια προκύπτουν απ' ευθείας από το αντικείμενο της συμφωνίας. Η διάταξη αυτή δύναται άρα να εφαρμόζεται από τα δικαστήρια και να παράγει επομένως άμεσα αποτελέσματα σε όλη την Κοινότητα.

27 Η απάντηση λοιπόν στο πρώτο σκέλος του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος είναι ότι το άρθρο 21, πρώτη παράγραφος, της συμφωνίας μεταξύ της Κοινότητας και της Πορτογαλίας έχει απ' ευθείας εφαρμογή και δύναται να απονέμει στους διάφορους επιχειρηματίες δικαιώματα, τα οποία τα δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν».

Γ. Η απόφαση του ΔΕΚ

Κατόπιν του ανωτέρω σκεπτικού το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

«1. Το άρθρο 21, πρώτη παράγραφος, της Συμφωνίας μεταξύ της Κοινότητας και της Πορτογαλίας έχει απ' ευθείας εφαρμογή και δύναται να απονέμει στους διάφορους επιχειρηματίες δικαιώματα, τα οποία τα δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν

2. Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το γράμμα της και εν όψει του σκοπού που επιδιώκει στο πλαίσιο του συστήματος ελευθέρου εμπορίου της συμφωνίας».

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;**
- 2) Σχολιάστε αυτά.**
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.**

6. SIOT, Απόφαση ΔΕΚ της 16.03.1983 στην υπόθεση C-266/81

A. Ιστορικό

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Οι ιταλικές τελωνειακές αρχές επέβαλαν επί **αργού πετρελαίου υπό διαμετακόμιση**, το οποίο εκφορτώθηκε στο λιμάνι της Τεργέστης για να προωθηθεί μέσω του υπεράλπειου αγωγού της ιταλικής εταιρείας SIOT (ιδιοκτήτριας και διαχειρίστριας του αγωγού) στα διυλιστήρια της Αυστρίας και της Γερμανίας, ένα «**δημοσιονομικό τέλος εκφορτώσεως και φορτώσεως**» και ένα «**λιμενικό τέλος**», προβλεπόμενα από την ιταλική νομοθεσία (Ν.Δ. 47 της 28.2.1974, άρθρο 2, παρ. 1 και 2 αντίστοιχα) και επιβαλλόμενα ανεξαρτήτως της προελεύσεως και του προορισμού των εμπορευμάτων. Η SIOT, θεωρώντας ότι τα τέλη αυτά προσκρούουν τόσο στο **διεθνές δίκαιο (GATT)** όσο και στο **κοινοτικό** (και στο εσωτερικό) δίκαιο, προσέφυγε πρώτα ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου της Τεργέστης, το οποίο απέρριψε τις διάφορες προσφυγές της, εν συνεχεία δε στο Εφετείο και, μετά την απόρριψη και της εφέσεώς της, στο Ανώτατο Ακυρωτικό (Corte di cassazione) με αναίρεση.

Ειδικότερα, η SIOT υπεστήριξε ενώπιον των δικαστηρίων αυτών την άποψη ότι τα τέλη αυτά αντιβαίνουν μεταξύ άλλων:

- στο άρθρο **V GATT περί ελεύθερης διαμετακομίσεως**, και ειδικότερα στην **παράγραφο 3** αυτού, σύμφωνα με την οποία τα υπό διαμετακόμιση εμπορεύματα «... θα απαλλάσσονται παντός δασμού διαμετακομίσεως ή άλλης επιβαρύνσεως σχετικής με την διαμετακόμισιν, πλην των μεταφορικών εξόδων ή των τελών, άτινα αντιστοιχούν προς τας διοικητικές δαπάνας, ας προκαλεί η διαμετακόμισις ή προς τα έξοδα της παρεχομένης υπηρεσίας»,
- επίσης και στην **Συμφωνία Διαμετακομίσεως Αυστρίας - ΕΟΚ**, η οποία ισχύει βάσει του Κανονισμού 2813/72.
- επίσης και στο **άρθρο 113 ΣυνθΕΟΚ** (μετά από τροποποίηση, 133 ΣυνθΕΚ, **207 ΣυνθΑΕΕ**), διότι τα τέλη αυτά επηρεάζουν και την εμπορική πολιτική της Κοινότητας προς Τρίτες Χώρες.

Υπεστήριξε επίσης την άποψη ότι

- αποτελούν **επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος προς (εισαγωγικούς ή εξαγωγικούς) δασμούς** και επομένως προσκρούουν στο Κοινοτικό Δίκαιο, και ειδικότερα στις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, ήτοι στα άρθρα 9, 12, 13 ΣυνθΕΟΚ περί τελωνειακής ενώσεως (αργότερα 23, 25 ΣυνθΕΚ, **28, 30 ΣυνθΛΕΕ**), καθώς και στον κοινοτικό Κανονισμό 542/69 του Συμβουλίου περί διαμετακομίσεως (βλ. σκ. 1-6)²⁷.

Το ιταλικό Ανώτατο Ακυρωτικό, θεωρώντας ότι τα επίδικα τέλη αποτελούν **εσωτερικούς φόρους** υπό την έννοια του άρθρου III GATT και 95 ΣυνθΕΟΚ (αργότερα 90 ΣυνθΕΚ, **110 ΣυνθΛΕΕ**) και όχι επιβαρύνσεις ισοδυνάμου προς εισαγωγικούς **δασμούς** αποτελέσματος, υπέβαλε στο ΔΕΚ **προδικαστικά ερωτήματα**, τα οποία αποβλέπουν, μεταξύ άλλων, στην αποσαφήνιση της φύσεως των τελών αυτών κατά πρώτο λόγο ως επιβαρύνσεων ενδεχομένως αντιθέτων προς το άρθρο V GATT, **παράγρ. 3**, και κατά δεύτερο μόνο λόγο ως αντιθέτων προς το κοινοτικό δίκαιο, ήτοι την **Συμφωνία Αυστρίας – ΕΟΚ** περί διαμετακομίσεως, τον **κοινοτικό Κανονισμό περί διαμετακομίσεως** (Κανονισμός 542/69), καθώς και το άρθρο **113 ΣυνθΕΟΚ** περί κοινής (εξωτερικής) εμπορικής πολιτικής (σκ. 7-11)²⁸.

B. Το σκεπτικό της αποφάσεως

Το ΔΕΚ έκρινε ότι έπρεπε να προηγηθεί έλεγχος κατά το κοινοτικό δίκαιο²⁹. Έτσι:

²⁷ Η SIOT υπεστήριξε επίσης την άποψη ότι τα τέλη αυτά αντιβαίνουν και στις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού, οι οποίες αφορούν τις δημόσιες επιχειρήσεις, ήτοι στο άρθρο 90 παρ. 1 ΣυνθΕΟΚ (αργότερα 86 ΣυνθΕΚ, **106 ΣυνθΛΕΕ**). Το ζήτημα αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο των «ΑΣΚΗΣΕΩΝ».

²⁸ Το Ανώτατο Ακυρωτικό έθεσε ερώτημα και ως προς το ζήτημα του άρθρου 90 παρ. 1 ΣυνθΕΟΚ περί δημοσίων επιχειρήσεων, το οποίο έθεσε η SIOT κατά τα ανωτέρω. Το ζήτημα αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο των «ΑΣΚΗΣΕΩΝ».

²⁹ Με τις εξής σκέψεις: «Όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου V GATT, **παρατηρείται ότι κατά το άρθρο XXIV, παράγρ. 8** της ίδιας Συμφωνίας, η Κοινότητα πρέπει να θεωρείται ως ενιαίο τελωνειακό έδαφος, καθ' όσον κατά το άρθρο 9 ΣυνθΕΟΚ (αντιστοιχεί στο άρθρο **28 ΣυνθΛΕΕ**) βασίζεται επί της αρχής της τελωνειακής ενώσεως. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι οι κανόνες της GATT διέπουν μόνο τις σχέσεις της Κοινότητας με τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη, **αλλά δεν μπορούν να έχουν εφαρμογή εντός της ίδιας της Κοινότητας**» (σκ. 12, υπογράμμιση δική μας), και «Το Δικαστήριο κρίνει ότι για το λόγο αυτό ενδείκνυται να καθορισθεί κατά πρώτο λόγο το καθεστώς των εμπορευμάτων υπό διαμετακόμιση από την άποψη του ίδιου του κοινοτικού δικαίου...» (σκ. 13).

α) Ως προς το κοινοτικό δίκαιο (σχέσεις Ιταλίας – Γερμανίας)

Σε σχέση με το «καθεστώς της κοινοτικής διαμετακομίσεως», δηλ. ως προς τις σχέσεις **Ιταλίας – Γερμανίας**, το ΔΕΚ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η ύπαρξη στο πλαίσιο της Κοινότητας **τελωνειακής ενώσεως**, η οποία χαρακτηρίζεται από την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, συνεπάγεται την **ελευθερία της διαμετακομίσεως**. Από την ελευθερία αυτή προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επιβάλλουν στα υπό διαμετακόμιση εμπορεύματα που διέρχονται από το έδαφός τους, και προέρχονται ή προορίζονται για άλλο κράτος μέλος, τέλη διαμετακομίσεως ή οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση σχετική με την διαμετακόμιση. Εντούτοις δεν θεωρείται ασυμβίβαστη προς την ελευθερία της διαμετακομίσεως ... η επιβολή δικαιωμάτων ή τελών που αντιπροσωπεύουν το κόστος της μεταφοράς ή το κόστος άλλων παροχών, συναφών προς τη διαμετακόμιση...» (υπογράμμιση δική μας, σκ. 23, βλ. και σκ. 16-22, ιδίως σκ. 17, σύμφωνα με την οποία η ίδια αρχή της ελεύθερης διαμετακομίσεως διέπει (και) τον Κανονισμό 542/69 περί της κοινοτικής διαμετακομίσεως, όπως και τον Κανονισμό 222/77 του Συμβουλίου, ο οποίος τον αντικατέστησε).

β) Ως προς το διεθνές δίκαιο (σχέσεις Ιταλίας – Αυστρίας)

Όσον αφορά το «καθεστώς διαμετακομίσεως στις σχέσεις με την **Αυστρία**», δηλ. στις σχέσεις **Κοινότητας (Ιταλίας) – Αυστρίας** κατά την εποχή που η Αυστρία δεν είχε ακόμη προσχωρήσει στην Κοινότητα³⁰, το ΔΕΚ θεωρεί ότι το σχετικό προδικαστικό ερώτημα έχει την έννοια ότι αφορά επίσης το ζήτημα, αν η επιβολή των επίδικων τελών στο πετρέλαιο που προορίζεται για την Αυστρία συμβιβάζεται με το άρθρο **V παράγρ. 3 GATT**, δεδομένου ότι η Κοινότητα **δεσμεύεται** έναντι της Αυστρίας από τις διατάξεις της GATT (σκ. 26, υπογράμμιση δική μας). Κατόπιν αυτού το ΔΕΚ κάνει τις εξής σκέψεις:

*«.....η Συμφωνία διαμετακομίσεως που έχει συναφθεί με την Αυστρία δεν περιέχει καμμία συγκεκριμένη υποχρέωση των μερών ως προς την φορολογική μεταχείριση των υπό διαμετακόμιση εμπορευμάτων. Η μοναδική διάταξη που πρέπει να ληφθεί υπ' όψη είναι συνεπώς το άρθρο **V GATT**, κατά το οποίο «η διαμετακόμιση μέσω του εδάφους*

³⁰ Αυτό έγινε με την διεύρυνση του 1995.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

εκάστου των συμβαλλομένων μερών θα είναι ελεύθερα δια πάντα τα υπό διαμετακόμιση εμπορεύματα τα προερχόμενα (από) ή προοριζόμενα δια το έδαφος των ετέρων συμβαλλομένων μερών» (παράγραφος 2). Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, ..., μεταξύ των συμβαλλομένων μερών απαγορεύεται η είσπραξη οιαδήποτε δασμού ή τέλους διαμετακομίσεως ή άλλης επιβαρύνσεως σχετικής με τη διαμετακόμιση, εκτός από τα μεταφορικά έξοδα ή τα τέλη που αντιστοιχούν προς τις διοικητικές δαπάνες τις οποίες προκαλεί η διαμετακόμιση ή προς τα έξοδα των υπηρεσιών που παρέχονται» (σκ. 27).

«Επειδή η διάταξη αυτή δεν είναι δυνατόν να έχει άμεσο αποτέλεσμα στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου για τους λόγους που αναφέρει το Δικαστήριο στην απόφασή του της 12.12.1972 (*International Fruit Co*, υποθέσεις 21-24/72, Συλλογή 1972, σ. 1219) και οι οποίοι εξακολουθούν να ισχύουν, οι ιδιώτες δεν μπορούν να την επικαλεσθούν για να προσβάλουν την επιβολή επιβαρύνσεων, όπως το τέλος φορτώσεως και εκφορτώσεως στα εμπορεύματα υπό διαμετακόμιση προς την Αυστρία. Η διαπίστωση αυτή δεν θίγει καθόλου την υποχρέωση που υπέχει η Κοινότητα να διασφαλίζει στις σχέσεις της με τα Τρίτα Κράτη που μετέχουν στη Γενική Συμφωνία την τήρηση των διατάξεών της» (σκ. 28, υπογράμμιση δική μας)).

Εξ άλλου, το ΔΕΚ, ερμηνεύοντας ως προς τις σχέσεις Κοινότητας – Αυστρίας και ειδικότερα ως προς το καθεστώς διαμετακομίσεως μεταξύ αυτών και το άρθρο 113 ΣυνθΕΟΚ, ήτοι διάταξη της κοινής εξωτερικής εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας³¹, εκφράζει την θέση ότι η διάταξη αυτή δεν είναι αμέσου εφαρμογής (σκ. 29), και επομένως δεν υπάρχει διάταξη ούτε του κοινοτικού δικαίου, την οποία να μπορούν να επικαλεσθούν οι ιδιώτες όσον αφορά την Αυστρία.

Γ. Η απόφαση του ΔΕΚ

Ως προς το ζήτημα εφαρμογής του άρθρου V παράγρ. 3 GATT το ΔΕΚ απεφάσισε το εξής:

³¹ Αντιστοιχεί στα άρθρα 133 ΣυνθΕΚ και 207 ΣυνθΛΕΕ («αρχές κοινής εμπορικής πολιτικής»).

«Δεν υπάρχει κανένας κανόνας που να μπορούν να επικαλεσθούν οι ιδιώτες για να προσβάλουν την επιβολή επί των εμπορευμάτων υπό διαμετακόμιση προς την Δημοκρατία της Αυστρίας επιβαρύνσεων όπως τα τέλη φορτώσεως ή εκφορτώσεως, τα οποία επιβάλλονται στην Ιταλία δυνάμει του ΝΔ 47 της 28/2/1974 ...»

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;
- 2) Σχολιάστε αυτά.
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

7. SPI και SAMI, Απόφαση ΔΕΚ της 16.03.1983 στις υποθέσεις C-267 έως C-269/81

Α. Ιστορικό

Οι αρμόδιες ιταλικές τελωνειακές αρχές επέβαλαν επί εισαγομένων από Τρίτες Χώρες εμπορευμάτων ένα «τέλος διοικητικών υπηρεσιών» ύψους 0,5% επί της αξίας των εμπορευμάτων αυτών. Το τέλος επεβλήθη βάσει νόμου του 1950 (ν. 330 της 15.6.1950). Οι θυγόμενες ιταλικές εισαγωγικές εταιρείες SPI και SAMI³², θεωρώντας ότι το τέλος αυτό προσκρούει στο **διεθνές δίκαιο**, και ειδικότερα σε συγκεκριμένες διατάξεις της **GATT** (άρθρα II, III, VI, VII), καθώς και στα **Δασμολογικά Πρωτόκολλα** της 16.7.1962 και 30.6.1967, τα οποία συνήψε η ΕΟΚ στα πλαίσια της GATT με τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη της τελευταίας, προσέφυγαν στα διοικητικά δικαστήρια σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, τα οποία τους εδίκαιωσαν. Κατόπιν αναιρέσεως της Διοικήσεως, η υπόθεση ήχθη ενώπιον του Ανωτάτου Ακυρωτικού (Corte di cassazione). Το άρθρο II αφορά τους Πίνακες δασμολογικών παραχωρήσεων (κάθε συμβαλλόμενου κράτους προς τα λοιπά συμβαλλόμενα κράτη), το III την ρήτρα Εθνικής Μεταχειρίσεως όσον αφορά τους

³² Η SPI εισήγαγε αργό πετρέλαιο από το Κουβέιτ, ενώ η SAMI διάφορα μηχανήματα από Τρίτες Χώρες, συμβαλλόμενα μέρη της GATT, Συλλογή 1981, σελ. 806.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

εσωτερικούς φόρους, το VI τους δασμούς αντι-ντάμπινγκ, και το VII τον τρόπο υπολογισμού της δασμολογητέας αξίας. Σημειωτέον ότι η Ιταλία είχε προσχωρήσει στην GATT τον Απρίλιο του 1950, οι δε δασμολογικές της παραχωρήσεις προς άλλα συμβαλλόμενα κράτη περιείχοντο στον Πίνακα XXVII, ο οποίος, όπως και επί μέρους Πίνακες των υπολοίπων Κρατών Μελών της ΕΟΚ, **αντικαταστάθηκε** από τον Πίνακα XL-ΕΟΚ, τον οποίο τα Κράτη Μέλη και η ΕΟΚ από κοινού συνήψαν, δια του Πρωτοκόλλου της 16.7.1962, με τα λοιπά συμβαλλόμενα μέρη της GATT. Ο Πίνακας αυτός, τέλος, **τροποποιήθηκε** με το Πρωτόκολλο της 30.6.1967. Δηλ. το επίδικο τέλος θεσπίστηκε, αφού η Ιταλία είχε προσχωρήσει στη GATT και παγιώσει ορισμένους δασμούς σύμφωνα με τον Πίνακα XXVII, αλλά πριν από την διαπραγμάτευση των δύο προαναφερθέντων δασμολογικών πρωτοκόλλων από την ΕΟΚ και την θέση σε ισχύ του Κοινού Δασμολογίου την 1.7.1968 (πρβλ. σκ. 3-6).

Από την άλλη πλευρά, η ιταλική Διοίκηση υπεστήριζε την άποψη ότι, αφού το τέλος διοικητικών υπηρεσιών θεσπίστηκε πριν από τον κοινοτικό πίνακα δασμολογικών παραχωρήσεων XL-ΕΟΚ, δεν μπορεί η επιβολή του τέλους αυτού να θεωρηθεί ότι συνιστά αύξηση των τελωνειακών επιβαρύνσεων αντίθετη προς το **άρθρο II της GATT** (πρβλ. σκ. 11).

Σημειωτέον επίσης ότι η Ιταλία εφήρμοζε αρχικά το τέλος αυτό και επί εισαγωγών από τα υπόλοιπα Κράτη Μέλη της ΕΟΚ, πλην όμως το ΔΕΚ, με δύο αποφάσεις του του έτους 1970, απεφάνθη ότι το τέλος ήταν αντίθετο προς το κοινοτικό δίκαιο, ήτοι το άρθρο 13 ΣυνθΕΟΚ, το οποίο απαγορεύει τους δασμούς και τα τέλη ισοδυνάμου προς δασμούς αποτελέσματος στις σχέσεις μεταξύ Κρατών Μελών (πρβλ. σκ. 8)³³. Κατόπιν αυτού η Ιταλία κατήγγησε οριστικά το τέλος αυτό με τον νόμο 447/24.7.1971, ειδικώς όμως ως προς την Κοινότητα αναδρομικώς από 1.7.1968, ημερομηνία, κατά την οποία ετέθη σε ισχύ το Κοινό (Εξωτερικό) Δασμολόγιο. Κατά

³³ Η μία απόφαση εξεδόθη κατόπιν προσφυγής της Επιτροπής κατά της Ιταλίας, η άλλη κατόπιν προδικαστικού ερωτήματος ιταλικού δικαστηρίου (πρβλ. σκ. 8). Προς τις διατάξεις της ΣυνθΕΟΚ, οι οποίες απαγόρευαν τους δασμούς και τα τέλη ισοδυνάμου προς δασμούς αποτελέσματος στις εισαγωγές και εξαγωγές μεταξύ Κρατών Μελών (άρθρα 12, 13), αντιστοιχούν τα άρθρα 25 ΣυνθΕΚ και **28, 30 ΣυνθΑΕΕ**.

συνέπεια το τέλος αυτό επιβαλλόταν στις εισαγωγές από Τρίτες Χώρες από το 1950 μέχρι τις 24.7.1971 (πρβλ. σκ. 9).

Το Corte di cassazione έθεσε στο ΔΕΚ τον Οκτώβριο του 1981 τρία προδικαστικά ερωτήματα σχετικά α) με την ερμηνεία του άρθρου 177 ΣυνθΕΟΚ³⁴, β) με την ενδοκοινοτική ενέργεια της GATT και των προαναφερθέντων Δασμολογικών Πρωτοκόλλων (εάν υπάρχει, και από πότε), καθώς και γ) με την ερμηνεία του Προοιμίου της GATT και των προαναφερθέντων άρθρων αυτής, προκειμένου να μπορέσει να κρίνει, αν η επιβολή του επιδικού τέλους είναι συμβατή με τις ως άνω διατάξεις (πρβλ. σκ. 1-2).

B. Το σκεπτικό της απόφασης

Σε σχέση με το πρώτο ερώτημα, το οποίο αφορούσε τις συνέπειες της υποκαταστάσεως των Κρατών Μελών από την ΕΟΚ στις υποχρεώσεις που υπέχουν από την GATT, το ΔΕΚ διετύπωσε τις εξής σκέψεις (σκ. 12-20):

«12 Αφού υπενθυμίζει τη νομολογία του Δικαστηρίου στο ζήτημα της υποκαταστάσεως των κρατών μελών από την Κοινότητα στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν από τη Γενική Συμφωνία και την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 177 της συνθήκης, να ερμηνεύει τις διατάξεις των συμφωνιών που δεσμεύουν την Κοινότητα (σχετικά το Cone di cassazione αναφέρει, κυρίως, τις αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1972, International Fruit Company, υποθέσεις 21-24/72, Race. σ. 1219, της 24ης Οκτωβρίου 1973, Schlüter, υπόθεση 9/73, Race. σ. 1135, της 30ής Απριλίου 1974, Haegeman, υπόθεση 181/73, Race.σ. 449, και της 11ης Νοεμβρίου 1975, Nederlandse Spoorwegen, υπόθεση 38/75, Race. σ. 1439), το Corte di cassazione θέτει το ερώτημα κατά πόσον οι σχετικές διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας και των δασμολογικών πρωτοκόλλων που έχει συνάψει η Κοινότητα εμπίπτουν στην

³⁴ Το Corte di cassazione θέτει το ερώτημα κατά πόσον οι σχετικές διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας (GATT) και των Δασμολογικών Πρωτοκόλλων, τα οποία έχει συνάψει η Κοινότητα, εμπίπτουν στην προδικαστική αρμοδιότητα που παρέχει στο Δικαστήριο το άρθρο 177 ΣυνθΕΟΚ, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δικαστήριο καλείται να τις εφαρμόσει στις σχέσεις μεταξύ υποκειμένων δικαίου χωρίς να πρόκειται για την εκτίμηση του κύρους κοινοτικής πράξεως.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

προδικαστική αρμοδιότητα που παρέχει στο Δικαστήριο το άρθρο 177, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το εθνικό δικαστήριο καλείται να τις εφαρμόσει στις σχέσεις μεταξύ υποκειμένων δικαίου χωρίς να πρόκειται για την εκτίμηση του κύρους κοινοτικής πράξεως (υπογράμμισή δική μας).

13 Το Corte di cassazione ζητεί εξ άλλου να διευκρινιστεί από ποιο χρονικό σημείο και μέσα σε ποια όρια πραγματοποιήθηκε η υποκατάσταση αυτή, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η Κοινότητα διαπραγματεύθηκε τις δασμολογικές αυτές παραχωρήσεις και πραγματοποίησε τις παγιώσεις στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας πριν από την 1η Ιουλίου 1968, χρόνο ενάρξεως της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου.

14 Όπως τόνισε το Δικαστήριο με τις αναφερόμενες παραπάνω αποφάσεις, είναι αναγκαία η ομοιόμορφη εφαρμογή σε όλη την Κοινότητα των διατάξεων της Γενικής Συμφωνίας, καθώς και των διατάξεων όλων των συμφωνιών που δεσμεύουν την Κοινότητα. Πράγματι, οποιαδήποτε απόκλιση στην ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων που δεσμεύουν την Κοινότητα έναντι τρίτων χωρών θα είχε ως αποτέλεσμα όχι μόνο να θέσει σε κίνδυνο την ενότητα της εμπορικής πολιτικής, η οποία, κατά το άρθρο 113 της συνθήκης, πρέπει να βασίζεται σε ενιαίες αρχές, αλλά και να δημιουργήσει στρεβλώσεις στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, λόγω των αποκλίσεων στην εφαρμογή από τα διάφορα κράτη μέλη των συμφωνιών που ισχύουν μεταξύ της Κοινότητας και των τρίτων χωρών.

15 Από αυτό προκύπτει ότι η αρμοδιότητα που παρέχεται στο Δικαστήριο προκειμένου να εξασφαλίζει την ενότητα της ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου πρέπει να περιλαμβάνει τον καθορισμό της εκτάσεως της ισχύος και του αποτελέσματος των κανόνων της Γενικής Συμφωνίας στην Κοινότητα, καθώς και του αποτελέσματος των δασμολογικών πρωτοκόλλων³⁵ που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της Συμφωνίας αυτής. Σχετικά δεν έχει σημασία αν το εθνικό δικαστήριο πρόκειται να εκτιμήσει το κύρος κοινοτικών πράξεων ή το κατά πόσο συμβιβάζονται ορισμένες εθνικές νομοθετικές διατάξεις προς τις υποχρεώσεις που δεσμεύουν την Κοινότητα.

³⁵ the scope and **effect** of the rules of GATT within the community and also of the effect of the tariff protocols, la détermination de la portée et de l' **effet** des règles de l' Accord General dans la communauté, de même que de l' effet des protocoles tarifaires, die Bestimmung der Tragweite und der **Wirkung** der Vorschriften des GATT innerhalb der Gemeinschaft sowie die Bestimmung der Wirkung der im Rahmen dieses Abkommens geschlossenen Tarifprotokolle.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

16 *Αν ληφθεί υπόψη η χρονική κλιμάκωση τόσο των περιστατικών στα οποία βασίζονται οι παρούσες υποθέσεις, όσο και των πράξεων με τις οποίες η Κοινότητα εκδήλωσε τη συμμετοχή της στο σύστημα της Γενικής Συμφωνίας, ανακύπτουν ιδιαίτερα προβλήματα σχετικά με τη διαχρονική εφαρμογή των παραπάνω αρχών.*

17 *Επί του θέματος αυτού πρέπει πρώτον να υπομνησθεί ότι, όπως δέχτηκε το Δικαστήριο με την απόφαση του της 12ης Δεκεμβρίου 1972 (International Fruit Company, βλέπε παραπάνω), το αποτέλεσμα της υποκαταστάσεως των κρατών μελών από την Κοινότητα στις υποχρεώσεις που υπέχουν από τη Γενική Συμφωνία επήλθε την 1η Ιουλίου 1968, όταν άρχισε να ισχύει το Κοινό Δασμολόγιο. Πράγματι, κατά το χρονικό αυτό σημείο, και πριν από την προβλεπόμενη λήξη της μεταβατικής περιόδου, η Κοινότητα ανέλαβε την άσκηση όλων των αρμοδιοτήτων της ως προς την εφαρμογή της Γενικής Συμφωνίας.*

18 *Αντίθετα, όσον αφορά τα ζητήματα που διέπονται από τα δασμολογικά πρωτόκολλα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι παραχωρήσεις και οι παγιώσεις που αποφασίστηκαν με τον πίνακα XL-ΕΟΚ, ο οποίος αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των πρωτοκόλλων αυτών, η σύναψη των συμφωνιών αυτών είχε ως αποτέλεσμα, δυνάμει του άρθρου 228 της συνθήκης, να δεσμεύει τα κράτη μέλη εξίσου με την ίδια την Κοινότητα. Για τους λόγους που υπενθυμίζονται παραπάνω, και με επιφύλαξη των διευκρινίσεων που δίνονται αμέσως παρακάτω ως προς το αποτέλεσμα των πρωτοκόλλων, πρέπει σε κάθε περίπτωση τα πρωτόκολλα αυτά να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται ομοιόμορφα σε ολόκληρη την Κοινότητα.*

19 *Στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, αφού η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη όσον αφορά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου από την 1η Ιουλίου 1968, χρόνο ενάρξεως της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου, οι διατάξεις της Συμφωνίας αυτής περιλαμβάνονται από το χρονικό αυτό σημείο στις διατάξεις εκείνες, η ερμηνεία των οποίων ανήκει στην προδικαστική αρμοδιότητα που το άρθρο 177 της συνθήκης ΕΟΚ παρέχει στο Δικαστήριο, οποιοιδήποτε και αν είναι οι σκοποί για τους οποίους παρέχεται η ερμηνεία αυτή. Για την περίοδο πριν από αυτή την ημερομηνία, η ερμηνεία αυτή ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων των κρατών μελών.*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

20 Όσον αφορά τα δασμολογικά πρωτόκολλα της 16ης Ιουλίου 1962 και της 30ής Ιουνίου 1967, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα πρωτόκολλα αυτά αποτελούν πράξεις που εκδόθηκαν από το όργανα της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρου 177, πρώτη παράγραφος, εδάφιο 6, της συνθήκης ΕΟΚ και εμπίπτουν στην προδικαστική αρμοδιότητα που έχει απονεμηθεί στο Δικαστήριο».

Σε σχέση με το **δεύτερο ερώτημα**, το οποίο αφορούσε το **αποτέλεσμα** (effect, effet, Wirkung) εντός της Κοινότητας των κανόνων της GATT και των Πρωτοκόλλων Δασμολογικών Παραχωρήσεων, τα οποία έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της GATT, το ΔΕΚ διετύπωσε τις εξής σκέψεις (σκ. 21-31):

«21 Το ιταλικό *Corte di cassazione* ζητεί στη συνέχεια να διαφωτιστεί επί των αποτελεσμάτων που προκύπτουν στην έννομη τάξη της Κοινότητας και των κρατών μελών από το γεγονός ότι η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από τη Γενική Συμφωνία. Ειδικότερα ζητεί να πληροφορηθεί **αν** η Γενική Συμφωνία, καθώς και τα δασμολογικά πρωτόκολλα που έχουν θεσπίσει το νέο δασμολογικό πίνακα XL-ΕΟΚ, παράγουν αποτελέσματα στην έννομη τάξη τόσο της Κοινότητας, όσο και των κρατών μελών.

22 Το *Corte di cassazione* ζητεί επίσης να πληροφορηθεί, στην περίπτωση κατά την οποία το αποτέλεσμα εντός της Κοινότητας των κανόνων της Γενικής Συμφωνίας και των δασμολογικών πρωτοκόλλων είναι διαφορετικό σε κάθε χρονική περίοδο, ποιο είναι το αποτέλεσμα τους κατά χρονολογική σειρά.

23 Με τις αποφάσεις του της 12ης Δεκεμβρίου 1972 και της 24ης Οκτωβρίου 1973 (*International Fruit Company* και *Schlüter*, βλέπε παραπάνω) το Δικαστήριο έδωσε αρνητικές απαντήσεις στο ερώτημα που αφορούσε την απευθείας εφαρμογή³⁶ δύο διατάξεων της **Γενικής Συμφωνίας**, δηλαδή του **άρθρου XI**, που αναφέρεται στην κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών, και του **άρθρου II**, που αναφέρεται στο αποτέλεσμα των πινάκων παραχωρήσεων. Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα³⁶ αυτό κατόπιν σκέψεων που αναφέρονται στο σύστημα της Γενικής Συμφωνίας, επειδή δηλαδή η Συμφωνία βασίζεται στην αρχή των διαπραγματεύσεων που διεξάγονται

³⁶ direct applicability, applicabilité directe, unmittelbare Wirkung.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

βάσει αμοιβαιότητας και αμοιβαία παρεχόμενων πλεονεκτημάτων³⁷ και χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη ευκαμψία των διατάξεων της³⁸, κυρίως εκείνων που αναφέρονται στις δυνατότητες παρεκκλίσεως, στα μέτρα που μπορούν να λαμβάνονται σε περίπτωση εξαιρετικών δυσχερειών και το διακανονισμό των διαφορών μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Οι ίδιες σκέψεις ισχύουν για τα άρθρα που αναφέρει το Corte di cassazione (υπογράμμιση δική μας).

24 Όσον αφορά τα δασμολογικά πρωτόκολλα που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα πρωτόκολλα αυτά χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι αναφέρονται, με τους δασμολογικούς πίνακες που έχουν προσαρτηθεί σ' αυτά, στα δασμολόγια των οικείων μερών. Τα πρωτόκολλα αυτά, δυνάμει τόσο του συστήματος της Γενικής Συμφωνίας, όσο και του δικού τους συστήματος, δεν μπορούν επομένως να παράγουν αποτελέσματα παρά μόνο μέσω του δασμολογίου των συμβαλλομένων μερών, άρα εν προκειμένω του Κοινού Δασμολογίου (υπογράμμιση δική μας).

25 Πάντως, κατά το χρόνο της επιβολής της επίδικης επιβάρυνσης υπήρχε μια ιδιαίτερη κατάσταση, δεδομένου ότι η επιβάρυνση αυτή επιβλήθηκε, στις περισσότερες περιπτώσεις, πριν από την έναρξη της ισχύος, την 1η Ιουλίου 1968, του Κοινού Δασμολογίου. Πρέπει επομένως, να εξεταστούν ξεχωριστά οι περίοδοι πριν και μετά την 1η Ιουλίου 1968.

26 Εφόσον δεν μπορεί να αναγνωριστεί άμεσο αποτέλεσμα³⁹ ούτε στα δασμολογικά πρωτόκολλα, ούτε στις διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας που προσδιορίζουν το αποτέλεσμα των πρωτοκόλλων αυτών, το ζήτημα της νομιμότητας της επιβολής του τέλους διοικητικών υπηρεσιών για την περίοδο μετά την 1η Ιουλίου 1968 πρέπει να εξεταστεί αποκλειστικά σε σχέση με το Κοινό Δασμολόγιο. Αρκεί να υπομνησθεί σχετικά η απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1973 (Diamantarbeiders, υποθέσεις 37 και 38/73, Race. σ. 1609), από την οποία προκύπτει ότι απαγορεύεται στα κράτη μέλη, δυνάμει των διατάξεων της συνθήκης περί της τελωνειακής ενώσεως (άρθρα 18 μέχρι

³⁷ principle of negotiations undertaken on a reciprocal and mutually advantageous basis, le principe de negociations entreprises sur une base de reciprocité et d ' avantages mutuels, das Prinzip von Verhandlungen auf der Grundlage der Gegenseitigkeit und zum gemeinsamen Nutzen.

³⁸ great flexibility of its provisions, grande souplesse de ses dispositions, grosse Flexibilität seiner Bestimmungen.

³⁹ direct effect, effet direct, unmittelbare Wirkung.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

29) και περί της κοινής εμπορικής πολιτικής (άρθρο 113), να μεταβάλλουν το ύψος της επιβάρυνσης που προκύπτει από το Κοινό Δασμολόγιο. Επομένως τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αυξάνουν μονομερώς το ύψος των δασμών του Κοινού Δασμολογίου με την επιβολή πρόσθετων εθνικών τελών ή φόρων.

27 Πάντως, όπως προκύπτει από την ίδια απόφαση, όσον αφορά τις επιβαρύνσεις που υπήρχαν κατά το χρόνο ενάρξεως της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου, δεν μπορεί να θεωρηθεί, για λόγους ιδίως ασφάλειας του δικαίου, ότι απαγορεύεται η επιβολή τους, παρά μόνο δυνάμει ειδικών διατάξεων που έχει θεσπίσει η Κοινότητα.

28 Επειδή δεν έχει θεσπιστεί καμιά τέτοια διάταξη ως προς το επίδικο τέλος διοικητικών υπηρεσιών, εφόσον αυτό επιβαλλόταν στις εισαγωγές εμπορευμάτων προελεύσεως τρίτων χωρών, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το τέλος αυτό επιβαλλόταν νόμιμα κατά την περίοδο μετά την έναρξη της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου και μέχρι την κατάργηση του νόμου 330.

29 Για την εκτίμηση της νομικής καταστάσεως που υπήρχε πριν από την καθιέρωση, του Κοινού Δασμολογίου, πρέπει να εξεταστούν η φύση και οι έννομες συνέπειες των δασμολογικών πρωτοκόλλων τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την αντικατάσταση των προηγούμενων εθνικών πινάκων των κρατών μελών από τον πίνακα XL-EOK.

30 Κατά τη χρονική εκείνη περίοδο, τα κράτη μέλη είχαν αρχίσει τη διαδικασία προσεγγίσεως των εθνικών τους δασμολογίων προς το Κοινό Δασμολόγιο, σύμφωνα με τα άρθρα 23 μέχρι 26 της συνθήκης. Από αυτό προκύπτει ότι τόσο το ίδιο το Κοινό Δασμολόγιο, όσο και οι παραχωρήσεις και παγιώσεις που καθιερώθηκαν με τα δασμολογικά πρωτόκολλα, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων κατά τη χρονική εκείνη περίοδο, δεν συνιστούσαν για τα κράτη μέλη συγκεκριμένη υποχρέωση, αλλά ένα στόχο προς τον οποίο έπρεπε να τείνουν οι ενέργειες τους σχετικά με την προσέγγιση.

31 Στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει, επομένως, να δοθεί η απάντηση ότι, για την περίοδο πριν από την 1η Ιουλίου 1968, τα δασμολογικά πρωτόκολλα της 16ης Ιουλίου 1962 και της 30ής Ιουνίου 1967 δεν είχαν ως αποτέλεσμα την προστασία των ιδιωτών κατά της επιβολής επιβαρύνσεων από τα κράτη μέλη στα προϊόντα που εισάγονταν από τρίτες χώρες και ότι για την περίοδο μετά την 1η Ιουλίου 1968 καμιά διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν απέκλειε την επιβολή, στα ίδια προϊόντα, επιβαρύνσεων όπως

το τέλος διοικητικών υπηρεσιών που προβλέπει ο ιταλικός νόμος 330, της 15ης Ιουνίου 1950, εφόσον η επιβάρυνση υπήρχε ήδη κατά την ημερομηνία αυτή».

Εν όψει των απαντήσεων που δόθηκαν στα δύο πρώτα ερωτήματα, το τρίτο ερώτημα είναι, κατά την άποψη του ΔΕΚ, χωρίς αντικείμενο (σκ. 32).

Γ. Η απόφαση του ΔΕΚ

Κατόπιν των προαναφερθεισών σκέψεων το ΔΕΚ έλαβε την εξής απόφαση:

«1) Αφού η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη όσον αφορά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου από την 1η Ιουλίου 1968, χρόνο ενάρξεως της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου, οι διατάξεις της Συμφωνίας αυτής περιλαμβάνονται από το χρονικό αυτό σημείο στις διατάξεις εκείνες, η ερμηνεία των οποίων ανήκει στην προδικαστική αρμοδιότητα που το άρθρο 177 της συνθήκης ΕΟΚ παρέχει στο Δικαστήριο, οποιοδήποτε και αν είναι οι σκοποί για τους οποίους παρέχεται η ερμηνεία αυτή. Για την περίοδο πριν από αυτή την ημερομηνία, η ερμηνεία αυτή ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων των κρατών μελών.

2) Τα δασμολογικά πρωτόκολλα της 16ης Ιουλίου 1962 και της 30ής Ιουνίου 1967 αποτελούν πράξεις που εκδόθηκαν από τα όργανα της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρου 177, πρώτη παράγραφος, εδάφιο 6, της συνθήκης ΕΟΚ και εμπίπτουν στην προδικαστική αρμοδιότητα που έχει απονεμηθεί στο Δικαστήριο.

3) Για την περίοδο πριν από την 1η Ιουλίου 1968, τα δασμολογικά πρωτόκολλα της 16ης Ιουλίου 1962 και της 30ής Ιουνίου 1967 δεν είχαν ως αποτέλεσμα την προστασία των ιδιωτών κατά της επιβολής επιβαρύνσεων από τα κράτη μέλη στα προϊόντα που εισάγονταν από τρίτες χώρες. Για την περίοδο μετά την 1η Ιουλίου 1968, καμιά διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν απέκλειε την επιβολή, στα ίδια προϊόντα, επιβαρύνσεων όπως το τέλος διοικητικών υπηρεσιών που προβλέπει ο ιταλικός νόμος 330, της 15ης Ιουνίου 1950, εφόσον η επιβάρυνση υπήρχε ήδη κατά την ημερομηνία αυτή».

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;
- 2) Σχολιάστε αυτά.
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

8. SINGER και GEIGY, Απόφαση ΔΕΚ της 16.03.1983 στις υποθέσεις C-290, C-291/81

Η υπόθεση αυτή είναι σχεδόν ταυτόσημη με την SPI και SAMI. Αφορά το τέλος διοικητικών υπηρεσιών 0,5%, το οποίο επέβαλλαν οι ιταλικές Τελωνειακές Αρχές επί της αξίας αγαθών εισαγομένων από Τρίτες Χώρες, οι οποίες είναι συμβαλλόμενα Μέρη της GATT, για το διάστημα 1.10.1963 έως 1.8.1971, όπου αυτό καταργήθηκε με νόμο. Οι εταιρείες SINGER και GEIGY άσκησαν αγωγή κατά του ιταλικού Δημοσίου και ζήτησαν επιστροφή των τελών αυτών ως αχρεωστήτως καταβληθέντων επί τη βάση του άρθρου II παρ. 1, στοιχ. β' GATT [απαγόρευση επιβολής δασμών υψηλότερων από τους δασμούς που προβλέπονται στους Πίνακες Παραχωρήσεων που έχουν προσαρτηθεί στην GATT (Πίνακας XXVII για την Ιταλία), καθώς και άλλους φόρους ή επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος που ίσχυαν κατά τον χρόνο προσχωρήσεώς τους στην GATT (10.10.1949 για την Ιταλία)]. Σε αντίθεση με την απόφαση SPI και SAMI, οι ενάγουσες δεν στηρίζουν το αίτημά τους σε άλλες διατάξεις της GATT ή στα Δασμολογικά Πρωτόκολλα.

Το πρωτόδικο δικαστήριο δέχθηκε την αγωγή εν μέρει. Για το απορριφθέν τμήμα της αγωγής οι εταιρείες εφεσίβαλαν την απόφαση ενώπιον του Εφετείου του Μιλάνου. Το Δικαστήριο αυτό έθεσε στο ΔΕΚ ουσιαστικά τα ίδια προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία είχε θέσει στις υποθέσεις SPI και SAMI το ιταλικό Ακυρωτικό. Κατόπιν αυτού,

το ΔΕΚ, επικαλούμενο την απόφασή του στις υποθέσεις αυτές, απήντησε τα προδικαστικά ερωτήματα κατά τον ίδιο τρόπο (σκ. 2, 4, 6).

Έτσι, με την απόφαση αυτή, η οποία εξεδόθη την ίδια ημέρα με την απόφαση SPI και SAMI, το ΔΕΚ επιβεβαιώνει πλήρως την απόφαση αυτή με τον ποιό ρητό τρόπο.

9. FEDIOL, Απόφαση ΔΕΚ της 22.06.1989 στην υπόθεση C-70/87

A. Ιστορικό

Αφορά **αίτηση ακυρώσεως** της Ομοσπονδίας Ελαιουργικών Βιομηχανιών της ΕΟΚ (FEDIOL) κατά της **Επιτροπής** των ΕΚ δυνάμει του άρθρου 173 ΣυνθΕΟΚ (αργότερα 230 ΣυνθΕΚ, **263 ΣυνθΑΕΕ**), με την οποία ζητά την **ακύρωση** της αποφάσεως **2506/22.12.1986 της Επιτροπής**, με την οποία η τελευταία είχε **απορρίψει** αίτηση («καταγγελία») της FEDIOL προς αυτήν για να κινήσει κατά της Αργεντινής **διαδικασία για αθέμιτες εμπορικές πρακτικές** βάσει του **Κανονισμού του Συμβουλίου 2641/17.9.1984**. Ο Κανονισμός αυτός δίνει στην Κοινότητα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει **αθέμιτες πρακτικές Τρίτων Χωρών**, πλην του ντάμπινγκ και των επιδοτήσεων⁴⁰. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (άρθρο 2 παράγρ. 1) *«ως αθέμιτες εμπορικές πρακτικές .. νοούνται όλες οι πρακτικές Τρίτων Χωρών που είναι ασυμβίβαστες, στον τομέα του διεθνούς εμπορίου, είτε με το διεθνές δίκαιο είτε με τους γενικά αποδεκτούς κανόνες»* (σκ. 1, 2).

Ο Κανονισμός 2641/84 θεσπίζει τη **διαδικασία** που πρέπει να ακολουθείται για την αντιμετώπιση των εμπορικών αυτών πρακτικών. Η διαδικασία αυτή κινείται κατόπιν καταγγελίας υποβαλλόμενης εξ ονόματος κοινοτικών παραγωγών (άρθρο 3) ή κατόπιν αιτήσεως Κράτους Μέλους (άρθρο 4) και περιλαμβάνει **δύο φάσεις**.

⁴⁰ illicit commercial practices other than dumping and subsidies, attributable to third countries, pratiques commerciales des pays tiers, autres que le dumping et les subventions, qui sont illicites, Handelspraktiken von Drittländern - ausser Dumping und Subventionen-, die unerlaubt sind.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Κατά την **πρώτη φάση**, η Επιτροπή εξετάζει α) αν η **καταγγελία ή η αίτηση** περιέχει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ως προς την ύπαρξη των καταγγελλομένων εμπορικών πρακτικών, β) αν οι πρακτικές αυτές είναι αθέμιτες, γ) αν η καταγγελία ή η αίτηση περιέχει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ως προς τη ζημία ή την απειλή ζημίας που προκύπτει από τις πρακτικές αυτές για μια παραγωγή της Κοινότητας, και δ) αν είναι **απαραίτητο**, προς το συμφέρον της Κοινότητας, να κινηθεί εξεταστική διαδικασία. Σε περίπτωση θετικής απαντήσεως στα ερωτήματα αυτά, η Επιτροπή κινεί την εν λόγω διαδικασία και συγκεντρώνει όλες τις αναγκαίες για την εξέταση πληροφορίες.

Κατά τη **δεύτερη φάση**, όταν, κατά την περάτωση της εξεταστικής διαδικασίας (πρώτης φάσεως) έχει αποδειχθεί η ύπαρξη τόσο της αθέμιτης εμπορικής πρακτικής όσο και η ύπαρξη της ζημίας που προκύπτει από αυτή για μια παραγωγή της Κοινότητας, η Επιτροπή αποφασίζει αν είναι **απαραίτητο** να ενεργήσει προς το συμφέρον της Κοινότητας. Σε μια τέτοια περίπτωση, προτείνει στο Συμβούλιο να θεσπίσει τα κατάλληλα μέτρα εμπορικής πολιτικής, αφού κινήσει, κατά περίπτωση, τις τυπικές διεθνείς διαδικασίες διαβουλεύσεων ή διακανονισμού των διαφορών (σκ. 3-5).

Οι δύο πρακτικές της Αργεντινής, κατά των οποίων παρεπονέθη η FEDIOL ήσαν:

α) **σύστημα «διαφορικών» φόρων**⁴¹ κατά την **εξαγωγή** προϊόντων που έχουν ως βάση την **σόγια**. Τα προϊόντα αυτά είναι σπόροι, λάδι και πίτες. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, οι φόροι επί των εξαγομένων σπόρων είναι υψηλότεροι από τους φόρους επί του εξαγομένου σογιέλαιου και των εξαγομένων πιτών σόγιας.

β) **ποσοτικοί περιορισμοί** κατά την **εξαγωγή σπόρων** σόγιας.

⁴¹ Εννοεί σύστημα διαφοροποιημένων φόρων, πρβλ. στις τρεις βασικές γλώσσες της Κοινότητας: a scheme of differential charges on exports of soya products, un régime de taxes différentielles à l'exportation des produits du complexe soja, ein System differenzierter Abgaben bei der Ausfuhr von Sojaerzeugnissen.

Κατά την **FEDIOL**, τούτο έχει ως αποτέλεσμα την αποθάρρυνση εξαγωγής **σπόρων σόγιας** και επομένως την αύξηση της προσφοράς στην εσωτερική αγορά της Αργεντινής και συνεπώς την πτώση της τιμής πωλήσεώς τους προς την ελαιουργική βιομηχανία της Χώρας αυτής. Με αυτόν τον τρόπο, η τελευταία αποκτά κατ' ουσίαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι της ευρωπαϊκής ελαιουργίας, διότι η τιμή αυτή είναι χαμηλότερη της τιμής της παγκόσμιας αγοράς. Το πλεονέκτημα αυτό της επέτρεψε, όχι μόνο να αντισταθμίσει τον χαμηλό φόρο που επιβαρύνει την εξαγωγή **λαδιού και πιτών**, αλλά επίσης να πωλήσει τα δύο αυτά προϊόντα σε τιμές πολύ κατώτερες της συνήθους και των τιμών, στις οποίες συνήθως προσφέρει τα προϊόντα της η ευρωπαϊκή ελαιουργική βιομηχανία (πρβλ. σκ. 7). Κατά την **FEDIOL** οι πρακτικές αυτές **προσκρούουν σε διάφορες διατάξεις της GATT**, ιδίως αυτές των **άρθρων III** (εφαρμογή της ρήτρας Εθνικής Μεταχειρίσεως ως προς δασμούς και φόρους) και **XI** (γενική κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών, βλ. και αναλυτικά σκ. 8, 11⁴²).

Η **Επιτροπή** απέρριψε, με την προαναφερθείσα απόφασή της, το αίτημα περί κινήσεως της διαδικασίας σε σχέση με τους **εξαγωγικούς διαφορικούς φόρους**, με δύο επιχειρήματα : α) η προσφυγή είναι **απαράδεκτη**, διότι οι λόγοι, στους οποίους στηρίζονται είναι **απαράδεκτοι**, β) οι υπό κρίση εξαγωγικοί φόροι δεν προσκρούουν στις ανωτέρω διατάξεις της GATT (απάντηση επί της **ουσίας**). Όσον αφορά την ύπαρξη **ποσοτικών περιορισμών** κατά την εξαγωγή σπόρων σόγιας, η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα για τον λόγο ότι η καταγγελία δεν περιείχε κανένα σχετικό αποδεικτικό στοιχείο (πρβλ. σκ. 9), πράγμα το οποίο η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε κατά την ενώπιον του ΔΕΚ διαδικασία (πρβλ. σκ. 10). Έτσι, η ουσία της διαφοράς αφορούσε μόνο τον **νομικό χαρακτηρισμό**, τον οποίο έδωσε με την προσβαλλομένη πράξη η Επιτροπή στην πρακτική των **διαφορικών φόρων** και το κατά πόσον αυτοί οι φόροι ήταν σύμφωνοι με το δίκαιο της GATT , στο οποίο παρέπεμπε το κοινοτικό δίκαιο (πρβλ. σκ. 10, 24 επ., βλ. και κατωτέρω).

⁴² Η **FEDIOL** επεκαλέσθη επίσης τα άρθρα XXIII, XX και XXXVI της GATT.

Ειδικώς ως προς το **παραδεκτό**, η **Επιτροπή** υπεστήριξε, μεταξύ άλλων⁴³, τα εξής: «όταν ... η απόφασή της αφορά ερμηνεία των διατάξεων της ΓΣΔΕ, ο καταγγέλλων **απαραδέκτως** προβάλλει ισχυρισμούς κατά της ερμηνείας αυτής, διότι η ερμηνεία που δίνει η Επιτροπή στον όρο "αθέμιτη εμπορική πρακτική" και στους κανόνες του διεθνούς δικαίου, ιδίως εκείνους της ΓΣΔΕ, στα πλαίσια του κανονισμού 2641/84, δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου, παρά μόνο κατά το μέτρο που η μη τήρηση ή η εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων αυτών συνιστά παράβαση των διατάξεων του **κοινοτικού δικαίου** που γεννούν απευθείας και εξατομικευμένα δικαιώματα για τους ιδιώτες, οι ίδιοι οι κανόνες της ΓΣΔΕ δεν είναι, όμως, επαρκώς σαφείς για να γεννήσουν τέτοια δικαιώματα προς όφελος των ιδιωτών» (σκ. 18, υπογράμμιση δική μας).

B. Σκεπτικό του ΔΕΚ

I. Ως προς το **παραδεκτό**, το ΔΕΚ τοποθετήθηκε ως εξής (σκ.19-23):

«19 Πρέπει να υπομνηστεί σχετικά ότι το Δικαστήριο έκρινε επανειλημμένα ότι διάφορες διατάξεις της ΓΣΔΕ δεν μπορούσαν να γεννήσουν δικαίωμα των υπηκόων της Κοινότητας να τις επικαλούνται ενώπιον των δικαστηρίων (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1972, **International Fruit Co.**, 21 έως 24/72, Rec. 1972, σ. 1219 απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1973, **Schlueter**, 9/73, Rec. 1973, σ. 1135 απόφαση της 16ης Μαρτίου 1983, **SIOT**, 266/81, Συλλογή 1983, σ. 731 απόφαση της 16ης Μαρτίου 1983, **SPI και SAMI**, 267 έως 269/81, Συλλογή 1983, σ. 801). Δεν μπορεί, ωστόσο, να συναχθεί από τη νομολογία αυτή ότι οι ιδιώτες δεν μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον του Δικαστηρίου τις διατάξεις της ΓΣΔΕ, προκειμένου να ελεγχθεί αν η συμπεριφορά που καταγγέλλεται με καταγγελία υποβληθείσα δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού 2641/84 συνιστά αθέμιτη εμπορική πρακτική υπό την έννοια του εν λόγω κανονισμού. Πράγματι, οι διατάξεις της ΓΣΔΕ συνιστούν μέρος των κανόνων του διεθνούς δικαίου, στους οποίους παραπέμπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, σύμφωνα με ερμηνεία που επιβεβαιώνεται από τον συνδυασμό της δεύτερης και της τέταρτης αιτιολογικής σκέψης του ίδιου κανονισμού.

⁴³ Βλ. σκ. 13-14. Οι λόγοι αυτοί απερρίφθησαν από το ΔΕΚ (σκ. 15-17).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

20 Πρέπει να παρατηρηθεί επίσης ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1972, *International Fruit Co.*, της 24ης Οκτωβρίου 1973, *Schlueter*, και της 16ης Μαρτίου 1983, *SPI* και *SAMI*, όπ.π., δεν αμφισβητείται ότι τις διατάξεις της ΓΣΔΕ χαρακτηρίζει μεγάλη ελαστικότητα, ιδίως αυτές που αφορούν τις δυνατότητες εξαιρέσεως, τα μέτρα που μπορούν να θεσπιστούν σε περίπτωση εξαιρετικών δυσχερειών και το διακανονισμό των διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Η εκτίμηση αυτή δεν εμποδίζει, πάντως, το Δικαστήριο να ερμηνεύει και να εφαρμόζει τους κανόνες της ΓΣΔΕ υπό το πρίσμα ορισμένης περιπτώσεως, προκειμένου να εξετάσει αν ορισμένες εμπορικές πρακτικές πρέπει να θεωρηθούν ασυμβίβαστες προς τους κανόνες αυτούς. Οι διατάξεις της ΓΣΔΕ έχουν δικό τους περιεχόμενο που πρέπει να συγκεκριμενοποιείται εκάστοτε διά της ερμηνευτικής οδού ενόψει της εφαρμογής τους.

21 Τέλος, το γεγονός ότι η ΓΣΔΕ προβλέπει στο άρθρο **XXIII** ειδική διαδικασία για το διακανονισμό των διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών δεν μπορεί να αποκλείσει την ερμηνευτική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου. Όπως έκρινε το Δικαστήριο στην απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1982 (*Kupferberg*, 104/81, Συλλογή 1982, σ. 3641), σχετικά με τις μικτές επιτροπές που συστήθηκαν με τις συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου και στις οποίες ανατέθηκε η διαχείριση και η ορθή εκτέλεση των συμφωνιών αυτών, το γεγονός και μόνο ότι τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν δημιουργήσει ιδιαίτερο θεσμικό πλαίσιο για διαβουλεύσεις και διαπραγματεύσεις μεταξύ τους σχετικά με την εκτέλεση της συμφωνίας δεν είναι αρκετό για να αποκλειστεί κάθε εφαρμογή της συμφωνίας αυτής από τα δικαστήρια.

22 Κατά συνέπεια, εφόσον ο **Κανονισμός 2641/84** παρέχει στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες το δικαίωμα να επικαλούνται τις διατάξεις της ΓΣΔΕ στην καταγγελία που υποβάλλουν στην Επιτροπή, προκειμένου να αποδειχθεί ο αθέμιτος χαρακτήρας των εμπορικών πρακτικών, από τις οποίες θεωρούν ότι ζημιώνονται, οι ίδιοι αυτοί επιχειρηματίες έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν στο Δικαστήριο για να υποβάλουν σε έλεγχο νομιμότητας την απόφαση της Επιτροπής που αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

23 Ενόψει των προεκτεθέντων, η ένσταση απαραδέκτου που προβλήθηκε από την Επιτροπή πρέπει να απορριφθεί».

Π. Ως προς την ουσία της υποθέσεως

Κατόπιν αυτής της θέσεως, το ΔΕΚ προχώρησε πράγματι στην ερμηνεία των διατάξεων της GATT που επεκαλέσθη η Ομοσπονδία (εισήλθε στην ουσία) και θεώρησε ότι δεν υπάρχει παράβαση, ιδίως με το επιχείρημα ότι οι διατάξεις αυτές αφορούν τις εισαγωγές και όχι τις εξαγωγές (σκ. 24-43)⁴⁴.

Γ. Απόφαση ΔΕΚ

Κατόπιν του ανωτέρω σκεπτικού ως προς την ουσία της υποθέσεως, το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

- 1) « Απορρίπτει την προσφυγή
- 2) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα»

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;
- 2) Σχολιάστε αυτά.
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

10. Nakajima, Απόφαση ΔΕΚ της 7.5.1991 στην υπόθεση C-69/89

Α. Ιστορικό

Αφορά προσφυγή της εταιρείας ιαπωνικού δικαίου **Nakajima** κατά του Συμβουλίου [υπέρ του οποίου παρεμβαίνουν η Επιτροπή των ΕΚ και η Committee of European Printer Manufacturers (Europrint)] δυνάμει του άρθρου 184 ΣυνθΕΟΚ (μετά

⁴⁴ Το αν είναι σωστή ή όχι η ερμηνεία του ΔΕΚ, δεν αποτελεί αντικείμενο των Ασκήσεων.

τροποποίηση, 241 ΣυνθΕΚ, 277 ΣυνθΛΕΕ: παρεμπίπτων έλεγχος), με την οποία αυτή ζητεί (μεταξύ άλλων) να κηρυχθούν **ανεφάρμοστα** ως προς αυτήν τα άρθρα 2 παρ. 3, στοιχ. β, περίπτ. ii, και 19 του **Κανονισμού (ΕΟΚ) 2423/11.7.1988 του Συμβουλίου για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ ή επιδοτήσεων εκ μέρους Τρίτων Χωρών**⁴⁵ (σκ. 1).⁴⁶

Η εταιρεία Nakajima παράγει στην Ιαπωνία γραφομηχανές και **εκτυπωτές**, τους τελευταίους δε δεν πωλεί στην Ιαπωνία, αλλά στο εξωτερικό, ενώ οι πωλήσεις της για το προϊόν αυτό στην αγορά της ΕΟΚ αντιπροσωπεύουν το 41,7% του συνόλου των πωλήσεών της παγκοσμίως (σκ. 2). Το 1987 η **Europrint**, εκπροσωπούσα τους κατασκευαστές της ευρωπαϊκής βιομηχανίας εκτυπωτών, κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής **καταγγελία**, με την οποία **ζήτησε** να κινηθεί η **διαδικασία αντιντάμπινγκ** κατά των Ιαπόνων εξαγωγέων, μεταξύ των οποίων και η Nakajima (σκ. 3). Η **Επιτροπή κίνησε την διαδικασία αντιντάμπινγκ** (αρχικά σύμφωνα με τον παλαιό βασικό Κανονισμό 2176/1984 και αργότερα τον προαναφερθέντα νέο βασικό Κανονισμό 2423/1988 του Συμβουλίου), βάσει της οποίας **επεβλήθη** στην Nakajima (αρχικά προσωρινός δασμός αντιντάμπινγκ 12,3% από την Επιτροπή και αργότερα **12% (από το Συμβούλιο)**, σκ. 4-7.

Προς στήριξη του αιτήματός της περί μη δυνατότητας εφαρμογής στην περίπτωση της του προαναφερθέντος νέου βασικού Κανονισμού 2423/1988 του Συμβουλίου (κήρυξη ως ανεφάρμοστων των προαναφερθεισών διατάξεων στη περίπτωση της στο πλαίσιο παρεμπίπτοντος ελέγχου του κύρους διατάξεων του νέου βασικού κοινοτικού Κανονισμού επί τη βάσει Διεθνούς Δικαίου, το οποίο δεσμεύει την ΕΟΚ), η Nakajima επικαλείται τρεις λόγους (σκ. 11). Σύμφωνα με τον **δεύτερο λόγο**, ο **Κανονισμός αυτός είναι ανίσχυρος** λόγω παραβίασεως του **Κώδικα Αντιντάμπινγκ**, τον οποίο έχουν υιοθετήσει τα Συμβαλλόμενα Κράτη της GATT. Ειδικότερα το

⁴⁵ ΕπΕφ 1988, L 209/1.

⁴⁶ Ζητεί επίσης να ακυρωθεί δυνάμει του άρθρου 173 εδ. β' ΣυνθΕΟΚ (μετά τροποποίηση, άρθρο 230 εδ. δ' ΣυνθΕΚ, **263 εδ. δ' ΣυνθΛΕΕ**) ο Κανονισμός (ΕΟΚ) 3651/23.11.1988 του Συμβουλίου για την επιβολή οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές ορισμένου τύπου εκτυπωτών καταγωγής Ιαπωνίας (σκ. 1) – Το ζήτημα αυτό δεν αποτελεί αντικείμενο εξετάσεων στις «ΑΣΚΗΣΕΙΣ».

άρθρο 2 παρ. 3, στοιχ. β, περίπτ. ii προσκρούει κατά την άποψή της στο άρθρο 2 παράγρ. 4 και 6 του Κώδικα Αντιντάμπινγκ (σκ. 26 επ.).

B. Σκεπτικό του ΔΕΚ

Σχετικώς το ΔΕΚ εκθέτει τις εξής σκέψεις 27-32:

«27 Το Συμβούλιο θεωρεί ότι ο κώδικας αντιντάμπινγκ, όπως και η Γενική Συμφωνία, δεν παρέχει στους ιδιώτες δικαιώματα που μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον του Δικαστηρίου και ότι οι διατάξεις του κώδικα αυτού δεν εφαρμόζονται άμεσα εντός της Κοινότητας. Κατά συνέπεια, η Nakajima δεν μπορεί να αμφισβητήσει το κύρος του νέου βασικού κανονισμού επικαλούμενη παραβίαση των διατάξεων του κώδικα αντιντάμπινγκ.

28 Πρέπει, ωστόσο, να αναγνωρισθεί ότι, εν προκειμένω, η Nakajima δεν επικαλείται το άμεσο αποτέλεσμα των εν λόγω διατάξεων. Στην πραγματικότητα, με τον ισχυρισμό αυτόν, η προσφεύγουσα αμφισβητεί, παρεμπιπτόντως, σύμφωνα με το άρθρο 184 της Συνθήκης, το κύρος του νέου βασικού κανονισμού, επικαλούμενη μια από τις βάσεις ελέγχου της νομιμότητας που περιέχονται στο άρθρο 173 της Συνθήκης, ήτοι παραβίαση της Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της.

29 Υπενθυμίζεται στο σημείο αυτό ότι, με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1972, 21/72 έως 24/72, International Fruit Company (Rec. 1972, σ. 1219, σκέψη 18) το Δικαστήριο δέχθηκε ότι οι διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας δεσμεύουν την Κοινότητα. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για τον κώδικα αντιντάμπινγκ, με τον οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το άρθρο VI της Γενικής Συμφωνίας και στις αιτιολογικές σκέψεις του οποίου διευκρινίζεται ότι η θέσπιση του αποσκοπεί στο « να ερμηνευθούν (...) οι διατάξεις (...) της Γενικής Συμφωνίας » και να « θεσπιστούν κανόνες για την εφαρμογή τους, προς τον σκοπό διασφάλισης μεγαλύτερης ομοιομορφίας και σταθερότητας κατά τη λειτουργία τους ».

30 Κατά τη δεύτερη και τρίτη αιτιολογική σκέψη του νέου βασικού κανονισμού, αυτός θεσπίστηκε σύμφωνα με τις υφιστάμενες διεθνείς υποχρεώσεις, και ιδίως αυτές που απορρέουν από το άρθρο VI της Γενικής Συμφωνίας και του κώδικα αντιντάμπινγκ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

31 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ο νέος βασικός κανονισμός, το κύρος του οποίου αμφισβητείται από την προσφεύγουσα, εκδόθηκε προς εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, στην οποία, συνεπώς, εναπόκειται, - κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας και τα μέτρα που έχουν θεσπιστεί για την εφαρμογή της (βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1982, 104/81, *Kurferberg*, Συλλογή 1982, σ. 3641, σκέψη 11" απόφαση της 16ης Μαρτίου 1983, 266/81, *SIOT*, Συλλογή 1983, σ. 731, σκέψη 28)».

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί αν, όπως υποστηρίζει η *Nakajima*, το Συμβούλιο υπερέβη τα όρια του νομικού αυτού πλαισίου, και αν, με την βαλλόμενη διάταξη, παρέβη το άρθρο 2, παράγρ. 4 και 6, του Κώδικα Αντιντάμπινγκ».

Το ΔΕΚ ήλεγξε πράγματι το Κοινοτικό Δίκαιο επί τη βάση του Διεθνούς Δικαίου (Κώδικας Αντιντάμπινγκ), το οποίο ερμήνευσε και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το Κοινοτικό Δίκαιο δεν παρεβίασε τον Κώδικα (σκ. 32-42)⁴⁷.

Γ. Η απόφαση ΔΕΚ

Κατόπιν του ανωτέρω σκεπτικού, το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

- «1. Απορρίπτει την προσφυγή.
2.
3.»

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;**
- 2) Σχολιάστε αυτά.**

⁴⁷ Η θεμελίωση της μη παραβάσεως δεν αποτελεί αντικείμενο εξέτασεως στις ΑΣΚΗΣΕΙΣ. Το ΔΕΚ ήλεγξε τον οριστικό Κανονισμό και ως προς παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου, κατέληξε όμως στο συμπέρασμα ότι τέτοιες παραβάσεις δεν διεπιστώθησαν (σκ. 43-138). Και το τμήμα αυτό της αποφάσεως δεν αποτελεί αντικείμενο εξέτασεως στις ΑΣΚΗΣΕΙΣ.

3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

11. Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, Απόφαση ΔΕΚ της 23.11.1999 στην υπόθεση C-149/96

A. Ιστορικό

Αφορά **Αίτηση** της Πορτογαλίας ενώπιον του ΔΕΚ δυνάμει του άρθρου 173 ΣυνθΕΟΚ (230 ΣυνθΕΚ, **263 ΣΛΕΕ**) για την **ακύρωση** της **αποφάσεως του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 96/386/ΕΚ της 26.2.1996** (στο εξής η προσβαλλόμενη απόφαση), με την οποία επικυρώθηκαν από πλευράς ΕΚ τα **Μνημόνια Συμφωνίας της ΕΚ με το Πακιστάν και την Ινδία** σχετικά με διακανονισμούς στον τομέα της προσβάσεως στην αγορά των **κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων**⁴⁸ (σκ. 1, 14). Η απόφαση αυτή ελήφθη με ειδική πλειοψηφία, αφού εμειοψήφισαν η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ελλάδα (σκ. 12). Στην υπόθεση αυτή παρενέβησαν υπέρ του Συμβουλίου η Γαλλία και η Επιτροπή των ΕΚ.

Της προσβαλλομένης πράξεως είχαν προηγηθεί ο τερματισμός των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του **Γύρου της Ουρουγουάης** στις 15.12.1993 (ξεκίνησαν το 1986), η υπογραφή στις 15.4.1994 α) της Τελικής Πράξεως περί περατώσεως των διαπραγματεύσεων αυτών, β) περί της Συμφωνίας ιδρύσεως του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), καθώς και γ) περί του συνόλου των Συμφωνιών και Μνημονίων των Παραρτημάτων (1 έως 4) της Συμφωνίας ιδρύσεως του ΠΟΕ. Μεταξύ των Συμφωνιών των περιλαμβανομένων στο Παράρτημα 1Α της Συμφωνίας Ιδρύσεως του ΠΟΕ περιλαμβάνεται και η Συμφωνία για τα Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα είδη ενδύσεως (στο εξής ΣΚΕ). Κατόπιν της υπογραφής της Τελικής Πράξεως, η ΕΚ εξέδωσε την **Απόφαση 94/800/ΕΚ του Συμβουλίου της 22.12.1994** περί συνάψεως εκ μέρους της ΕΚ των Συμφωνιών που

⁴⁸ ΕπΕφ 27.6.1996.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

απέρρευσαν από τις προαναφερθείσες πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης⁴⁹.

Σημειωτέον ότι, παρά την λήξη των πολυμερών διαπραγματεύσεων στις 15.12.1993, ο Γενικός Δ/ής της GATT κ. Sutherland ζήτησε από ορισμένους συμμετέχοντες να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις τους σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά ορισμένων προϊόντων, πράγμα που η Επιτροπή των ΕΚ έκανε με το Πακιστάν και την Ινδία όσον αφορά τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Οι διαπραγματεύσεις με τις δύο αυτές Χώρες συνεχίστηκαν και μετά την υπογραφή των Συμφωνιών ΠΟΕ, κατέληξαν δε σε δύο **Memorandums of Understanding**, τα οποία μονόγραψε από πλευράς ΕΚ η Επιτροπή στις 15.10.1994 και 30.12.1994 αντιστοίχως. Στην συνέχεια το Συμβούλιο εξέδωσε στις 26.2.1996 την προσβαλλομένη Απόφαση, η δε ΕΚ υπέγραψε τις δύο Συμφωνίες στις 8 και 27.3.1996. Με τις δύο αυτές Συμφωνίες το Πακιστάν αναλαμβάνει την υποχρέωση να άρει όλους τους ποσοτικούς περιορισμούς που ισχύουν για ορισμένα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα της ΕΚ, ενώ η Ινδία την υποχρέωση να παγιώσει (παγώσει) τους δασμούς που επιβάλλει στα προϊόντα αυτά. Η ΕΚ από την πλευρά της αναλαμβάνει την υποχρέωση να άρει όλους τους περιορισμούς που αφορούν τις εισαγωγές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων από τις δύο αυτές Χώρες (πρβλ. σκ. 2-14). Το καθεστώς εισαγωγής στη Κοινότητα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ερρυθμίζετο εκείνη την εποχή από τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 3030/93 του Συμβουλίου⁵⁰, ο οποίος με τον Κανονισμό (ΕΚ) 2231/96 προσαρμόστηκε στα Μνημόνια Συμφωνίας με Ινδία και Πακιστάν (σκ. 15, 23).

Ως προς την **ουσία** της υποθέσεως, τα επιχειρήματα των δύο πλευρών, όπως αποτυπώνονται στην απόφαση του ΔΕΚ, έχουν (κατά λέξη) ως εξής:

«24 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Πορτογαλική Δημοκρατία προβάλλει, αφενός, παραβίαση ορισμένων κανόνων και ορισμένων θεμελιωδών αρχών του ΠΟΕ και,

⁴⁹ ΕπΕφ L 336/1.

⁵⁰ ΕπΕφ 1993 L 275/1.

αφετέρου, παραβίαση ορισμένων κανόνων και ορισμένων θεμελιωδών αρχών της κοινοτικής εννόμου τάξεως.

Επί της παραβίασεως κανόνων και θεμελιωδών αρχών του ΠΟΕ

25 Η **Πορτογαλική Δημοκρατία** ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά παραβίαση ορισμένων κανόνων και ορισμένων θεμελιωδών αρχών του ΠΟΕ, ιδίως αυτών της ΓΣΔΕ του 1994, της ΣΚΕ και της συμφωνίας περί των διαδικασιών εκδόσεως αδειών εισαγωγής.

26 Υποστηρίζει σχετικώς ότι, κατά τη νομολογία, έχει το δικαίωμα επικλήσεως αυτών των κανόνων και θεμελιωδών αρχών ενώπιον του Δικαστηρίου.

27 Πράγματι, καίτοι είναι αληθές ότι το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στην απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1994, σ. I-4973, σκέψεις 103 έως 112), ότι οι κανόνες της ΓΣΔΕ δεν έχουν άμεσο αποτέλεσμα και ότι οι ιδιώτες δεν μπορούν να τους επικαλούνται ενώπιον των εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων, εντούτοις, στην ίδια απόφαση, το Δικαστήριο τόνισε ότι είναι διαφορετική η κατάσταση όταν πρόκειται για τη λήψη μέτρων προς εκπλήρωση υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ ή όταν μια κοινοτική πράξη παραπέμπει ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις της ΓΣΔΕ. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως τονίζεται στη σκέψη 111 της αποφάσεως αυτής, το Δικαστήριο μπορεί να ελέγξει τη νομιμότητα της κοινοτικής πράξεως υπό το φως των κανόνων της ΓΣΔΕ.

28 Κατά την άποψη της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως, αυτό ακριβώς συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, η οποία αφορά την έκδοση πράξεως - της προσβαλλομένης αποφάσεως - η οποία εγκρίνει τα μνημόνια συμφωνίας που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ της Ινδίας και του Πακιστάν κατόπιν της περατώσεως του Γύρου της Ουρουγουάης, ειδικώς με σκοπό την εφαρμογή κανόνων περιεχομένων στη ΓΣΔΕ και στη ΣΚΕ.

29 Το **Συμβούλιο**, υποστηριζόμενο από τη **Γαλλική Δημοκρατία** και την **Επιτροπή**, επικαλείται, αντιθέτως, τα ειδικά χαρακτηριστικά των συμφωνιών ΠΟΕ, τα οποία δικαιολογούν, κατά την άποψή τους, την εφαρμογή επί των συμφωνιών αυτών της νομολογίας του Δικαστηρίου περί ελλείψεως αμέσου αποτελέσματος και μη δυνατότητας, κατ' αρχήν, επικλήσεως των διατάξεων της ΓΣΔΕ του 1947.

30 Ισχυρίζονται ότι από τον ειδικό χαρακτήρα της προσβαλλομένης απόφασης προκύπτει ότι αυτή δεν είναι ανάλογη με τις ρυθμίσεις για τις οποίες επρόκειτο στις αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1989, 70/87, *Fediol* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1989, σ. 1781), και της 7ης Μαου 1991, C-69/89, *Nakajima* κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1991, σ. I-2069). Πράγματι, δεν αποτελούν κοινοτική εμπορική ρύθμιση αποβλέπουσα στη «μεταφορά» των διατάξεων της ΣΚΕ στο κοινοτικό δίκαιο.

31 Η **Πορτογαλική Κυβέρνηση** αντιτάσσει ότι στην παρούσα υπόθεση δεν πρόκειται για τη ΓΣΔΕ του 1947, αλλά για τις συμφωνίες ΠΟΕ, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η ΓΣΔΕ του 1994, η ΣΚΕ και η συμφωνία περί των διαδικασιών εκδόσεως αδειών εισαγωγής. Οι συμφωνίες ΠΟΕ παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές από τη ΓΣΔΕ του 1947, ιδίως διότι αναμορφώνουν εκ βάθρων το σύστημα διευθετήσεως των διαφορών.

32 Εξάλλου, στην παρούσα υπόθεση δεν τίθεται, κατά την άποψή της, το ζήτημα του αμέσου αποτελέσματος, αλλά το ζήτημα υπό ποιες περιστάσεις ένα κράτος μέλος μπορεί να επικαλεστεί ενώπιον του Δικαστηρίου τις συμφωνίες ΠΟΕ προκειμένου να ελεγχθεί η νομιμότητα μιας πράξεως του Συμβουλίου.

33 Κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση ένας τέτοιος έλεγχος δικαιολογείται όταν πρόκειται για πράξεις όπως η προσβαλλόμενη απόφαση, οι οποίες εγκρίνουν διμερείς συμφωνίες διέπουσες, στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ Κοινότητας και τρίτων χωρών, τομείς στους οποίους εφαρμόζονται οι κανόνες του ΠΟΕ».

B. Σκεπτικό του ΔΕΚ

Το σκεπτικό του ΔΕΚ ως προς τα τεθέντα ζητήματα από πλευράς Δικαίου του ΠΟΕ υπήρξε το εξής (σκ. 34-52).

«34. Επιβάλλεται προκαταρκτικώς να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, τα κοινοτικά όργανα που είναι αρμόδια για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη συμφωνιών με τις τρίτες χώρες, είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν με τις χώρες αυτές τα αποτελέσματα που οι διατάξεις της συμφωνίας πρέπει να παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών. Μόνον αν το ζήτημα αυτό δεν έχει διευθετηθεί από τη συμφωνία, εναπόκειται στα αρμόδια δικαστήρια, και ιδίως στο

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

Δικαστήριο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ, να το επιλύσει, όπως και κάθε άλλο ζήτημα ερμηνείας σχετικό με την εφαρμογή της συμφωνίας εντός της Κοινότητας (βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1982, 104/81, Kupferberg, Συλλογή 1982, σ. 3641, σκέψη 17).

35 Επιβάλλεται επίσης να υπομνηστεί ότι, κατά τους γενικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου, τα μέρη οφείλουν να εκτελούν με καλή πίστη κάθε συμφωνία. Ενώ κάθε συμβαλλόμενο μέρος ευθύνεται για την πλήρη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει, έχει απεναντίας την ευχέρεια να προσδιορίζει τα κατάλληλα νομικά μέσα για την επίτευξη του σκοπού αυτού στην έννομη τάξη του, εκτός αν η συμφωνία, ερμηνευόμενη υπό το φως του αντικειμένου και του στόχου της, προσδιορίζει η ίδια τα μέσα αυτά (προαναφερθείσα απόφαση Kupferberg, σκέψη 18).

36 Καίτοι οι συμφωνίες ΠΟΕ παρουσιάζουν, όπως υπογραμμίζει η Πορτογαλική Κυβέρνηση, σημαντικές διαφορές σε σχέση με τις διατάξεις της ΓΣΔΕ του 1947, ιδίως λόγω της ενισχύσεως του συστήματος διασφάλισης και του μηχανισμού διευθετήσεως των διαφορών, εντούτοις, το σύστημα που προκύπτει από τις συμφωνίες αυτές επιφυλάσσει σημαντική θέση στη μεταξύ των μερών διαπραγματεύση.

37 Καίτοι ο πρωταρχικός σκοπός του μηχανισμού διευθετήσεως διαφορών έγκειται, καταρχήν, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 7, του μνημονίου συμφωνίας περί των κανόνων και διαδικασιών που διέπουν τη διευθέτηση διαφορών (παράρτημα ΙΙ της συμφωνίας ΠΟΕ), στο να επιτευχθεί η ανάκληση των επιμάχων μέτρων όταν διαπιστώνεται ότι αυτά είναι ασυμβίβαστα με τους κανόνες του ΠΟΕ, εντούτοις το μνημόνιο αυτό προβλέπει, στην περίπτωση που είναι αδύνατη η άμεση ανάκληση αυτών των μέτρων, τη δυνατότητα παροχής αντισταθμίσεως, προσωρινώς και μέχρις ότου ανακληθεί το ασυμβίβαστο μέτρο.

38 Είναι αληθές ότι, κατά το άρθρο 22, παράγραφος 1, του εν λόγω μνημονίου, η παροχή αντισταθμίσεως συνιστά προσωρινό μέτρο δυνάμενο να ληφθεί μόνο σε περίπτωση που οι συστάσεις και οι αποφάσεις του οργάνου διευθετήσεως διαφορών που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, του εν λόγω μνημονίου δεν εφαρμοστούν

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

εντός εύλογης προθεσμίας, καθώς και ότι η εν λόγω διάταξη τάσσεται κατά προτίμηση υπέρ της πλήρους εφαρμογής μιας συστάσεως περί εναρμονίσεως ενός μέτρου με τις σχετικές συμφωνίες ΠΟΕ.

39 Εντούτοις, η ίδια διάταξη προβλέπει, στην παράγραφο 2, ότι, αν το οικείο μέλος δεν τηρήσει την υποχρέωσή του να εκτελέσει τις εν λόγω συστάσεις και αποφάσεις εντός εύλογης προθεσμίας, το μέλος αυτό θα είναι διατεθειμένο, αν του ζητηθεί και το βραδύτερο μέχρι της λήξεως της εύλογης προθεσμίας, να διαπραγματευθεί με οποιοδήποτε μέρος επικαλεστεί τις διαδικασίες διευθετήσεως διαφορών, με σκοπό την εξεύρεση αμοιβαίως αποδεκτού αντισταθμίσιματος.

40 Υπό τις συνθήκες αυτές, το να επιβληθεί στα δικαστικά όργανα η υποχρέωση της μη εφαρμογής των εσωτερικών κανόνων δικαίου που είναι ασυμβίβαστοι με τις συμφωνίες ΠΟΕ θα είχε ως αποτέλεσμα να στερήσει τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα των συμβαλλομένων μερών από τη δυνατότητα, που τους παρέχει το άρθρο 22 του εν λόγω μνημονίου, να εξεύρουν, έστω και προσωρινώς, λύσεις κατόπιν διαπραγματεύσεων.

41 Συνεπώς, οι συμφωνίες ΠΟΕ, ερμηνευόμενες υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού τους, δεν προσδιορίζουν τα νομικά μέσα που θα μπορούσαν να διασφαλίσουν την καλόπιστη εκτέλεσή τους στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών.

42 Όσον αφορά, ειδικότερα, την εφαρμογή των συμφωνιών ΠΟΕ στην κοινοτική έννομη τάξη, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, σύμφωνα με το προοίμιό της, η συμφωνία περί ιδρύσεως του ΠΟΕ, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων της, στηρίζεται, όπως η ΓΣΔΕ του 1947, στην αρχή των διαπραγματεύσεων «βάσει της αμοιβαιότητας και των αμοιβαίων πλεονεκτημάτων» και διακρίνεται, όσον αφορά την Κοινότητα, από τις συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ αυτής και τρίτων χωρών, οι οποίες καθιερώνουν κάποια ασυμμετρία υποχρεώσεων ή δημιουργούν ειδικές σχέσεις ολοκληρώσεως με την Κοινότητα, όπως η συμφωνία που είχε αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας στην προαναφερθείσα απόφαση *Kurferberg*.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

43 Δεν αμφισβητείται, εξάλλου, ότι ορισμένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, στα οποία από εμπορικής απόψεως περιλαμβάνονται οι σημαντικότεροι εταίροι της Κοινότητας, κατέληξαν στο συμπέρασμα, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο και τον σκοπό των συμφωνιών ΠΟΕ, ότι οι συμφωνίες αυτές δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των κανόνων βάσει των οποίων τα δικαστικά τους όργανα ελέγχουν τη νομιμότητα των κανόνων της εσωτερικής εννόμου τάξεως.

44 Βεβαίως, το γεγονός ότι τα δικαστήρια ενός των συμβαλλομένων μερών κρίνουν ότι ορισμένες από τις διατάξεις της συμφωνίας που έχει συνάψει η Κοινότητα έχουν απευθείας εφαρμογή, ενώ τα δικαστήρια του άλλου μέρους δεν δέχονται αυτήν την απευθείας εφαρμογή, δεν μπορεί να συνιστά καθεαυτό έλλειψη αμοιβαιότητας κατά την εκτέλεση της συμφωνίας (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Kupferberg*, σκέψη 18).

45 Εντούτοις, η έλλειψη αμοιβαιότητας ως προς το σημείο αυτό, εκ μέρους των εμπορικών εταίρων της Κοινότητας, σε σχέση με τις συμφωνίες ΠΟΕ, οι οποίες βασίζονται στην «αρχή της αμοιβαιότητας των εκατέρωθεν πλεονεκτημάτων» και οι οποίες, για τον λόγο αυτό, διακρίνονται από τις συμφωνίες που έχει συνάψει η Κοινότητα, για τις οποίες γίνεται λόγος στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, δημιουργεί τον κίνδυνο ανατροπής της ισορροπίας κατά την εφαρμογή των κανόνων του ΠΟΕ.

46 Πράγματι, αν γίνει δεκτό ότι αποτελεί ευθέως καθήκον του κοινοτικού δικαστή να διασφαλίζει τη συμφωνία του κοινοτικού δικαίου με τους εν λόγω κανόνες, το αποτέλεσμα θα ήταν να αφαιρεθεί από τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα της Κοινότητας το περιθώριο χειρισμών που διαθέτουν τα αντίστοιχα όργανα των εμπορικών εταίρων της Κοινότητας.

47 Εξ όλων των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι, λόγω της φύσεως και της οικονομίας τους, οι συμφωνίες ΠΟΕ δεν περιλαμβάνονται, καταρχήν, στους κανόνες βάσει των οποίων το Δικαστήριο ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων των κοινοτικών οργάνων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

48 Η ερμηνεία αυτή ανταποκρίνεται, εξάλλου, στο γράμμα της τελευταίας αιτιολογικής σκέψεως του προοιμίου της αποφάσεως 94/800, κατά την οποία «εκ φύσεως δεν είναι δυνατή η άμεση επίκληση της συμφωνίας για την ίδρυση του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και των παραρτημάτων της ενώπιον του Δικαστηρίου ή των δικαστηρίων των κρατών μελών».

49 Μόνο στην περίπτωση που πρόθεση της Κοινότητας ήταν να εκπληρώσει μια ειδική υποχρέωση που αναλήφθηκε στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή στην περίπτωση που η κοινοτική πράξη ρητώς παραπέμπει σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ, εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγχει τη νομιμότητα της σχετικής κοινοτικής πράξεως με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ (βλ., όσον αφορά τη ΓΣΔΕ του 1947, τις προαναφερθείσες αποφάσεις *Fediol* κατά Επιτροπής, σκέψεις 19 έως 22, και *Nakajima* κατά Συμβουλίου, σκέψη 31).

50 Συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί αν αυτό συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση, όπως ισχυρίζεται η Πορτογαλική Κυβέρνηση.

51 Η απάντηση στο ερώτημα πρέπει να είναι αρνητική. Πράγματι, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποσκοπεί στη διασφάλιση της εκπληρώσεως εντός της κοινοτικής εννόμου τάξεως μιας ειδικής υποχρεώσεως που έχει αναληφθεί στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ούτε αυτή παραπέμπει ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ. Μοναδικός της σκοπός είναι η έγκριση των μνημονίων συμφωνίας που προέκυψαν από τις διαπραγματεύσεις της Κοινότητας με το Πακιστάν και την Ινδία.

52 Εξ όλων των ανωτέρω προκύπτει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν μπορεί βασίμως να ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ελήφθη κατά παραβίαση συγκεκριμένων κανόνων και ορισμένων θεμελιωδών αρχών του ΠΟΕ».

Σημειωτέον ότι το ΔΕΚ εν συνεχεία εισέρχεται στα ζητήματα, τα οποία ετέθησαν από πλευράς Κοινοτικού Δικαίου (παραβίαση της αρχής της δημοσιότητας των κοινοτικών κανόνων, της διαφάνειας, της αгаστής συνεργασίας, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της απαγορεύσεως της αναδρομικής ισχύος των νομικών κανόνων, της

οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της ισότητας των επιχειρηματιών) και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η προσβαλλομένη πράξη δεν παραβιάζει τις προαναφερθείσες αρχές του κοινοτικού δικαίου (σκ. 53-94)⁵¹.

Γ. Η απόφαση του ΔΕΚ

Κατόπιν όλων των ανωτέρω το ΔΕΚ απεφάνθη ως εξής:

- «1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.
- 3)

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;
- 2) Σχολιάστε αυτά.
- 3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.

12. FIAMM και FEDON κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Απόφαση ΔΕΚ της 9.9.2008 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-210/06 P C-121/06 P

Α. Ιστορικό

Αφορά αιτήσεις αναίρεσως των εταιρειών FIAMM και FEDON ενώπιον του ΔΕΚ, με τις οποίες οι επιχειρήσεις αυτές ζητούν την αναίρεση δύο αποφάσεων του Πρωτοδικείου (T-69/00 και T-135/01 αντιστοίχως), με τις οποίες αυτό είχε απορρίψει την αντίστοιχη αγωγή τους κατά της ΕΚ για αποκατάσταση ζημίας, την οποία κατά τους ισχυρισμούς τους υπέστησαν λόγω του πρόσθετου δασμού, τον οποίον επέβαλαν οι ΗΠΑ επί των εισαγωγών των προϊόντων των εν λόγω επιχειρήσεων. Η επιβολή αυτή επετράπη από το Όργανο Επιλύσεως Διαφορών (ΟΕΔ) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), κατόπιν της διαπιστώσεως εκ

⁵¹ Τα ζητήματα αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο εξετάσεων στο πλαίσιο των ΑΣΚΗΣΕΩΝ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

μέρους του ΟΕΔ του ασυμβιβάστου του **κοινοτικού καθεστώτος εισαγωγής μπανανών** με τις συμφωνίες και τα μνημόνια που έχουν προσαρτηθεί στη Συμφωνία περί ιδρύσεως του ΠΟΕ (πρβλ. σκ. 1).

Το επίδικο κοινοτικό καθεστώς εισήχθη με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου της 13 Φεβρουαρίου 1993 για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1). Ειδικότερα ο τίτλος IV του Κανονισμού, ο οποίος είναι αφιερωμένος στο καθεστώς των συναλλαγών με τις τρίτες χώρες, περιελάμβανε προτιμησιακές διατάξεις υπέρ των μπανανών καταγωγής ορισμένων κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (στο εξής: κράτη ΑΚΕ), τα οποία είχαν συνυπογράψει την τέταρτη σύμβαση ΑΚΕ-ΕΟΚ της Λομέ, της 15ης Δεκεμβρίου 1989 (ΕπΕφ 1991, L 229/3). Κατόπιν καταγγελιών που κατέθεσαν τον Φεβρουάριο του 1996 πολλά μέλη του ΠΟΕ, στα οποία περιλαμβάνονται και οι ΗΠΑ, το ως άνω καθεστώς συναλλαγών αποτέλεσε το αντικείμενο διαδικασίας επιλύσεως διαφορών. Με την έκθεσή του, το δευτεροβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο του ΠΟΕ διαπίστωσε ότι ορισμένα στοιχεία του εν λόγω καθεστώτος συναλλαγών δεν συμβιβάζονταν με τις δεσμεύσεις που είχε αναλάβει η Κοινότητα στο πλαίσιο των συμφωνιών ΠΟΕ και συνέστησε να καλέσει το ΟΕΔ την Κοινότητα να ενεργήσει κατά τρόπον ώστε να επιτευχθεί η συμμόρφωση του καθεστώτος αυτού με τις ως άνω δεσμεύσεις. Η έκθεση αυτή εγκρίθηκε με απόφαση του ΟΕΔ στις 25 Σεπτεμβρίου 1997 (στο εξής: απόφαση της 25ης Σεπτεμβρίου 1997). Στις 16 Οκτωβρίου 1997, η Κοινότητα ενημέρωσε το ΟΕΔ [σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγρ. 3 του Μνημονίου Συμφωνίας σχετικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες που διέπουν την επίλυση των διαφορών (ΜΕΔ)], ότι επρόκειτο να τηρήσει τις διεθνείς δεσμεύσεις της. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 21, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του ΜΕΔ, ως εύλογη προθεσμία εντός της οποίας η Κοινότητα όφειλε να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις της καθορίστηκε, με διαιτητική απόφαση, η 1η Ιανουαρίου 1999.

Με τον **Κανονισμό (ΕΚ) 1637/98 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998** η Κοινότητα επεδίωξε την τροποποίηση του Κανονισμού 404/93 (ΕπΕφ L 210/28), έτσι ώστε «να τηρηθούν [και] οι διεθνείς δεσμεύσεις, οι οποίες αναλήφθηκαν από την Κοινότητα στο πλαίσιο του ΠΟΕ, καθώς επίσης και οι δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν έναντι των μερών που υπέγραψαν την τέταρτη σύμβαση ΑΚΕ-ΕΟΚ της Λομέ, με

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

ταυτόχρονη επίτευξη των στόχων της κοινής οργάνωσης της αγοράς στον τομέα της μπανάνας» (2^η αιτιολογική σκέψη Κανονισμού). Ακολούθησε ο εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΚ) 2362/98 της Επιτροπής της 28ης Οκτωβρίου 1998 «για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 404/93 σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα» (ΕΕ L 293, σ. 32).

Οι **ΗΠΑ**, εκτιμώντας ότι το κατ' αυτόν τον τρόπο θεσπισθέν νέο κοινοτικό καθεστώς εισαγωγής μπανανών διατηρούσε τα μη σύννομα στοιχεία του προηγούμενου καθεστώτος, κατά παράβαση των συμφωνιών ΠΟΕ και της αποφάσεως της 25ης Σεπτεμβρίου 1997 του ΟΕΔ, ζήτησαν στις 14 Ιανουαρίου 1999 από το ΟΕΔ (δυνάμει του άρθρου 22, παράγρ. 2 ΜΕΔ), τη **χορήγηση αδείας** για να **αναστείλουν** έναντι της Κοινότητας και των Κρατών Μελών της την εφαρμογή δασμολογικών παραχωρήσεων και συναφών υποχρεώσεων που απορρέουν από την GATT του 1994 και από τη Γενική Συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (GATS), για ποσό εμπορικών συναλλαγών 520 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (USD). Δεδομένου ότι η Κοινότητα έθεσε υπό αμφισβήτηση το ως άνω ποσό και υποστήριξε ότι δεν τηρήθηκαν οι αρχές και οι διαδικασίες που καθορίζονται στο άρθρο 22, παράγρ. 3 ΜΕΔ), το ΟΕΔ αποφάσισε στις 29 Ιανουαρίου 1999 να παραπέμψει το ανωτέρω ζήτημα σε **διαιτησία** (βάσει του άρθρου 22, παράγρ. 6 ΜΕΔ). Με απόφαση της 9ης Απριλίου 1999, οι διαιτητές θεώρησαν, αφενός, ότι πολλές διατάξεις του νέου κοινοτικού καθεστώτος εισαγωγής μπανανών είναι αντίθετες προς τις διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ και, αφετέρου, καθόρισαν σε 191,4 εκατομμύρια USD ετησίως το επίπεδο μερικής ή ολικής αναιρέσεως των οφελών, την οποία (αναίρεση) υπέστησαν οι ΗΠΑ. Στις 19 Απριλίου 1999 το ΟΕΔ **επέτρεψε στις ΗΠΑ** να επιβάλουν επί των εισαγωγών που προέρχονται από την Κοινότητα **δασμούς** μέχρι του ποσού συναλλαγών 191,4 εκατομμυρίων USD ετησίως. Αυθημερόν, οι αρχές των ΗΠΑ επέβαλαν δασμό επί της αξίας σε ποσοστό 100 % στις εισαγωγές **διαφόρων προϊόντων**. Μεταξύ των ως άνω προϊόντων, καταγωγής Αυστρίας, Βελγίου, Φινλανδίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ελλάδας, Ιρλανδίας, Ιταλίας, Λουξεμβούργου, Πορτογαλίας, Ισπανίας, Σουηδίας και Ηνωμένου Βασιλείου, περιλαμβάνονταν, ιδίως, οι «συσσωρευτές μολύβδου, άλλοι από αυτούς που χρησιμοποιούνται για την εκκίνηση κινητήρων με έμβολο ή ως πρωτεύουσα πηγή ενέργειας για τα ηλεκτρικά

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

οχήματα», καθώς και τα «αντικείμενα τσέπης των οποίων η εξωτερική επιφάνεια είναι κατασκευασμένη από πλαστικό ή είναι ενισχυμένη με πλαστικό» (πρβλ. σκ. 13-25).

Κατόπιν των ανωτέρω, το κοινοτικό καθεστώς εισαγωγής μπανανών αποτέλεσε το αντικείμενο νέων τροποποιήσεων, οι οποίες εισήχθησαν με τον **Κανονισμό (ΕΚ) 216/2001 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2001** «για την τροποποίηση του Κανονισμού 404/93» (ΕΕ L 31, σ. 2). Στις 11 Απριλίου 2001, οι ΗΠΑ και η Κοινότητα συνήψαν Μνημόνιο Συμφωνίας που όριζε «τα μέσα τα οποία μπορούν να παράσχουν τη δυνατότητα να επιλυθεί η μακροχρόνια διαφορά σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών» στην Κοινότητα. Το ως άνω Μνημόνιο προβλέπει ότι η Κοινότητα δεσμεύεται να «[θεσπίσει] ένα αποκλειστικώς δασμολογικό καθεστώς για τις εισαγωγές μπανανών το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 2006». Το ανωτέρω έγγραφο ορίζει τα μέτρα που δεσμεύεται η Κοινότητα να λάβει κατά την ενδιάμεση περίοδο που λήγει την 1η Ιανουαρίου 2006. Σε αντάλλαγμα, οι ΗΠΑ δεσμεύθηκαν να αναστείλουν προσωρινά την επιβολή του πρόσθετου δασμού επί των κοινοτικών εισαγωγών για την οποία είχαν λάβει σχετική άδεια. Κατόπιν της εκδόσεως του Κανονισμού (ΕΚ) 896/2001 της Επιτροπής, της 7ης Μαΐου 2001, «περί των λεπτομερειών εφαρμογής του Κανονισμού 404/93 σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα» (ΕΕ L 126, σ. 6), οι ΗΠΑ ανέστειλαν την εφαρμογή του πρόσθετου δασμού τους. Από την 1η Ιουλίου 2001 οι εισαγωγικοί δασμοί που επιβάλλει η χώρα αυτή επί των στασίμων συσσωρευτών και επί των αντικειμένων τσέπης που προέρχονται από την Κοινότητα επανήλθαν στα αρχικά ποσοστά του 3,5 % και του 4,6 % (πρβλ. σκ. 25-28).

Οι εταιρείες **FIAMM και Fedon**, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα των στασίμων συσσωρευτών η πρώτη και στον τομέα των θηκών για γυαλιά και συναφών προϊόντων που εμπίπτουν στην κατηγορία των αντικειμένων τσέπης η δεύτερη, θεώρησαν ότι η ΕΚ είναι υπεύθυνη για τη **ζημία** που υπέστησαν λόγω του ότι τα ως άνω προϊόντα αποτελούσαν μέρος αυτών επί των οποίων επιβλήθηκε, κατά την περίοδο μεταξύ της 19ης Απριλίου 1999 και της 30ής Ιουνίου 2001, ο πρόσθετος δασμός που επέβαλαν οι αρχές των ΗΠΑ. Κατόπιν αυτού άσκησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου των ΕΚ (ΠΕΚ) **αγωγές αποζημιώσεως** κατά της Κοινότητας,

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

στηριζόμενες στις διατάξεις του άρθρου 235 ΣυνθΕΚ (ήδη **268 ΣυνθΑΕΕ**), σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 288, εδάφιο β' ΣυνθΕΚ (ήδη **340 εδ. β' ΣυνθΑΕΕ**), και στρεφόμενες ειδικότερον κατά του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Η FIAMM και η Fedon ισχυρίστηκαν, κυρίως, ότι στοιχειοθετείται η εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας λόγω παράνομης συμπεριφοράς των θεσμικών οργάνων της. Από τις σκέψεις 69 και 92 έως 95 της απόφασης FIAMM καθώς και από τις σκέψεις 63 και 85 έως 88 της απόφασης Fedon του ΠΕΚ προκύπτει ότι οι εν λόγω εταιρείες προέβαλαν, ακριβέστερα, όσον αφορά τη φερόμενη ως παράνομη συμπεριφορά, ότι **μη θέσπιση**, από το Συμβούλιο και την Επιτροπή, τροποποιήσεων του κοινοτικού καθεστώτος εισαγωγής μπανανών που να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση του εν λόγω καθεστώτος με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Κοινότητα στο πλαίσιο των συμφωνιών ΠΟΕ, εντός της ταχθείσας από το ΟΕΔ προθεσμίας, παραβιάζει την αρχή *pacta sunt servanda*, τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου, προσβάλλει τα δικαιώματά τους ιδιοκτησίας και οικονομικής πρωτοβουλίας και, τέλος, παραβιάζει την αρχή της χρηστής διοικήσεως. Επικουρικώς, η FIAMM και η Fedon ισχυρίστηκαν, ιδίως, ότι στοιχειοθετείται η εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας, έστω και σε περίπτωση που δεν υφίσταται παράνομη συμπεριφορά των οργάνων της (πρβλ. σκ. 29-32).

Με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις, το **ΠΕΚ απέρριψε τις αγωγές** της FIAMM και της Fedon και ως προς τις δύο νομικές τους βάσεις. Στο πλαίσιο του ελέγχου του «παρανόμου», το ΠΕΚ τοποθετήθηκε, μεταξύ των άλλων, και ως προς το προκαταρκτικό ζήτημα της δυνατότητας επικλήσεως των κανόνων του ΠΟΕ, πράγμα το οποίο απήντησε αρνητικά, επικαλούμενο την μέχρι τότε Νομολογία του ΔΕΚ, όπως την ερμήνευσε (πρβλ. σκ. 41-56, ιδίως 45-56).

Κατά των δύο αποφάσεων του ΠΕΚ (Τ-69/00 και Τ-135/01 αντιστοίχως) υπέβαλαν **αίτηση αναιρέσεως** οι δύο εταιρείες. Αμφότερες προβάλλουν **δύο λόγους** αναιρέσεως προς στήριξη της αιτήσεώς τους. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσεύουσες υποστηρίζουν ότι οι αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις στερούνται αιτιολογίας και ερείσματος όσον αφορά ένα από τα κυριότερα επιχειρήματα επί των οποίων στηρίζονται οι αντίστοιχες αγωγές τους αποζημιώσεως λόγω ευθύνης από

παράνομη συμπεριφορά της Κοινότητας, επιχείρημα το οποίο αντλείται από το άμεσο αποτέλεσμα των αποφάσεων του ΟΕΔ. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η FIAMM και η Fedon υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο, διαπιστώνοντας ότι η ζημία που αυτές υπέστησαν δεν είχε ασυνήθη χαρακτήρα και απορρίπτοντας, ως εκ τούτου, το αίτημά τους αποζημιώσεως που είχε στηριχθεί σε ένα καθεστώς ευθύνης το οποίο τυγχάνει εφαρμογής σε περίπτωση που δεν υφίσταται παράνομη συμπεριφορά των οργάνων της Κοινότητας, ακολούθησε μια ανεπαρκώς αιτιολογημένη συλλογιστική, που βαρύνεται με έλλειψη λογικής συνοχής και είναι αντίθετη προς τη σχετική με τον τομέα αυτό πάγια νομολογία. Το Συμβούλιο, η Επιτροπή και η Ισπανία ζήτησαν την απόρριψη των αιτήσεων αναιρέσεως (πρβλ. σκ. 57-88).

B. Σκεπτικό του Δικαστηρίου

Το πρόβλημα που ενδιαφέρει τις «ΑΣΚΗΣΕΙΣ» περιέχεται στο δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως. Επ' αυτού το ΔΕΚ τοποθετήθηκε ως εξής (σκ. 105-134):

« Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

105 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από νομική πλάνη σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη της Κοινότητας λόγω παράνομης συμπεριφοράς της, πρέπει να διευκρινιστούν τα εξής.

*106 Κατά πάγια νομολογία τού Δικαστηρίου, από το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ προκύπτει ότι η γένεση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας και η άσκηση του δικαιώματος αποκαταστάσεως της προξενθείσης ζημίας εξαρτώνται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων που αφορούν το παράνομο της συμπεριφοράς που προσάπτεται στα όργανα, το υποστατό της ζημίας και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της προβαλλομένης ζημίας (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 29ης Σεπτεμβρίου 1982, 26/81, *Oleifici Mediterranei* κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1982, σ. 3057, σκέψη 16, και της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-146/91, *ΚΥΔΕΠ* κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4199, σκέψη 19).*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

107 *Εν προκειμένω, οι αναιρεσείουσες υποστήριξαν κατ' ουσίαν, προς στήριξη του αιτήματος αποζημιώσεως που προέβαλαν ενώπιον του Πρωτοδικείου, ότι τα κοινοτικά όργανα επέδειξαν παράνομη και, ως εκ τούτου, συνιστώσα πταίσμα συμπεριφορά καθόσον παρέλειψαν να καταστήσουν την κοινοτική νομοθεσία σύμφωνη προς τις συμφωνίες ΠΟΕ εντός της ταχθείσας στην Κοινότητα προς τον σκοπό αυτό εύλογης προθεσμίας, αφού διαπιστώθηκε με απόφαση του ΟΕΔ το ασύμβατο της νομοθεσίας αυτής με τις εν λόγω συμφωνίες.*

108 *Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα αποτελέσματα, εντός της Κοινότητας, των διατάξεων μιας συμφωνίας που αυτή συνήψε με τρίτα κράτη δεν μπορούν να προσδιορισθούν χωρίς να ληφθεί υπόψη ότι οι εν λόγω διατάξεις υπάγονται στο πεδίο του διεθνούς δικαίου. Σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, τα κοινοτικά όργανα που είναι αρμόδια για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν με τα ενδιαφερόμενα τρίτα κράτη τα αποτελέσματα που οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής πρέπει να παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών. Αν το ζήτημα αυτό δεν έχει διευθετηθεί ρητώς από την εν λόγω συμφωνία, εναπόκειται στα αρμόδια δικαστήρια, και ιδίως στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του δυνάμει της Συνθήκης ΕΚ, να το επιλύσει, όπως και κάθε άλλο ζήτημα ερμηνείας σχετικό με την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας εντός της Κοινότητας (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 26ης Οκτωβρίου 1982, 104/81, Kupferberg, Συλλογή 1982, σ. 3641, σκέψη 17, και Πορτογαλία κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 34), στηριζόμενο ιδίως στο πνεύμα, στην οικονομία ή στη διατύπωση της συμφωνίας αυτής (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1994, σ. I-4973, σκέψη 110).*

109 *Ειδικότερα, εναπόκειται στο Δικαστήριο να προσδιορίσει, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τα προαναφερθέντα κριτήρια, αν οι διατάξεις διεθνούς συμφωνίας παρέχουν στους πολίτες της Κοινότητας το δικαίωμα να επικαλούνται τις εν λόγω συμφωνίες ενώπιον των δικαστηρίων προκειμένου να θέσουν υπό αμφισβήτηση το κύρος κοινοτικής πράξεως (βλ., όσον αφορά τη GATT του 1947, απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1972, 21/72 έως 24/72, International Fruit Company κ.λπ., Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 279, σκέψη 19).*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

110 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει, ιδίως, ότι είναι δυνατή η εκ μέρους του εξέταση του κύρους παραγώγου κοινοτικής ρυθμίσεως έναντι διεθνούς συνθήκης μόνον εφόσον τούτο δεν προσκρούει στη φύση και στην οικονομία της δεύτερης, αλλά και εφόσον οι διατάξεις της παρίστανται, από απόψεως περιεχομένου, άνευ αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 3ης Ιουνίου 2008, C-308/06, *Intertanko* κ.λπ., που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 45, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

111 Ειδικότερα, όσον αφορά τις συμφωνίες ΠΟΕ, κατά πάγια νομολογία, οι συμφωνίες αυτές, λόγω της φύσεως και της οικονομίας τους, δεν περιλαμβάνονται, κατ' αρχήν, στους κανόνες βάσει των οποίων το Δικαστήριο ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων των κοινοτικών οργάνων (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσες αποφάσεις *Πορτογαλία κατά Συμβουλίου*, σκέψη 47, *Biret International* κατά Συμβουλίου, σκέψη 52, και *Van Parijs*, σκέψη 39).

112 Μόνο στην περίπτωση που η Κοινότητα είχε την πρόθεση να εκπληρώσει ειδική υποχρέωση που ανέλαβε στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή στην περίπτωση που η κοινοτική πράξη ρητώς παραπέμπει σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ απόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει τη νομιμότητα της σχετικής κοινοτικής πράξεως με γνώμονα τους κανόνες του ΠΟΕ (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Biret International* κατά Συμβουλίου, σκέψη 53, καθώς και *Van Parijs*, σκέψη 40 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

113 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας, όπως αυτή καθιερώθηκε με τον κανονισμό 404/93 και τροποποιήθηκε στη συνέχεια, δεν αποβλέπει στην εκπλήρωση, εντός της κοινοτικής έννομης τάξεως, μιας ειδικής υποχρεώσεως που έχει αναληφθεί στο πλαίσιο της GATT ούτε παραπέμπει ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις αυτής (διάταξη OGT *Fruchthandelsgesellschaft*, προπαρατεθείσα, σκέψη 28).

114 Ειδικότερα, όσον αφορά τον κανονισμό 1637/98 και τους κανονισμούς που θεσπίστηκαν προς εφαρμογήν αυτού, το Δικαστήριο τόνισε, στη σκέψη 52 της

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

προαναφερθείσας αποφάσεώς του Van Parys, ότι οι κανονισμοί αυτοί δεν παρέπεμπαν ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ.

115 *Με την ίδια απόφαση, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, ότι, με τη δέσμευση που ανέλαβε η Κοινότητα, μετά την απόφαση του ΟΕΔ της 25ης Σεπτεμβρίου 1997, να συμμορφωθεί προς τους κανόνες του ΠΟΕ και ειδικότερα προς τα άρθρα I, παράγραφος 1, και XIII της GATT του 1994, η Κοινότητα δεν είχε την πρόθεση να αναλάβει ειδική υποχρέωση στο πλαίσιο του ΠΟΕ, ικανή να δικαιολογήσει εξαίρεση από την αδυναμία επικλήσεως των κανόνων του ΠΟΕ ενώπιον του κοινοτικού δικαστή και να καταστήσει δυνατό τον εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή έλεγχο της νομιμότητας του κανονισμού 1637/98 και των κανονισμών που θεσπίστηκαν προς εφαρμογήν αυτού, με γνώμονα τους κανόνες αυτούς (βλ., επ' αυτού, απόφαση Van Parys, προπαρατεθείσα, σκέψεις 41 και 52).*

116 *Πρέπει να υπομνησθεί ότι το καθοριστικό στοιχείο εν προκειμένω έγκειται στο γεγονός ότι η επίλυση των διαφορών που εμπίπτουν στο δίκαιο του ΠΟΕ στηρίζεται εν μέρει σε διαπραγματεύσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Η ανάκληση των παρανόμων μέτρων συνιστά βεβαίως τη λύση που προκρίνει το δίκαιο αυτό, το οποίο όμως επιτρέπει επίσης την εφαρμογή και άλλων λύσεων (απόφαση Omega Air κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 89).*

117 *Στη σκέψη 51 της προαναφερθείσας αποφάσεώς του Van Parys, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η λήξη της ταχθείσας από το ΟΕΔ προθεσμίας για τη διασφάλιση της εφαρμογής της από 25 Σεπτεμβρίου 1997 αποφάσεώς του δεν συνεπάγεται ότι η Κοινότητα εξάντλησε τις προβλεπόμενες από το ΜΕΔ δυνατότητες να λυθεί η διαφορά της με άλλα μέρη. Υπό τις συνθήκες αυτές, το να επιβληθεί στον κοινοτικό δικαστή, απλώς και μόνο λόγω της λήξεως της προθεσμίας αυτής, να ελέγξει τη νομιμότητα των σχετικών κοινοτικών μέτρων με γνώμονα τους κανόνες του ΠΟΕ, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της θέσεως της Κοινότητας κατά την αναζήτηση αμοιβαίως αποδεκτής και σύμφωνης με τους εν λόγω κανόνες λύσεως της διαφοράς.*

118 *Το Δικαστήριο, επικαλούμενο ιδίως το μνημόνιο συμφωνίας που συνήφθη με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής στις 11 Απριλίου 2001, υπογράμμισε, ειδικότερα, ότι μια*

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

τέτοια λύση, στο πλαίσιο της οποίας η Κοινότητα προσπάθησε να συμβιβάσει τις δεσμεύσεις της βάσει των συμφωνιών ΠΟΕ με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε έναντι των κρατών ΑΚΕ καθώς και με τις επιταγές που είναι σύμφυτες με την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής, θα μπορούσε να διακυβευθεί αν αναγνωριζόταν στον κοινοτικό δικαστή η δυνατότητα να ελέγξει τη νομιμότητα των σχετικών κοινοτικών μέτρων με γνώμονα τους κανόνες του ΠΟΕ μετά τη λήξη της εύλογης προθεσμίας που χορήγησε το ΟΕΔ (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Van Parys*, προπαρατεθείσα, σκέψεις 49 και 50).

119 Εξάλλου, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι το να γίνει δεκτό ότι η εξασφάλιση της συμφωνίας του κοινοτικού δικαίου με τους κανόνες του ΠΟΕ είναι ευθέως έργο του κοινοτικού δικαστή θα κατέληγε να στερήσει τα νομοθετικά ή εκτελεστικά όργανα της Κοινότητας του περιθωρίου χειρισμών το οποίο έχουν τα ανάλογα όργανα των εμπορικών εταιρών της Κοινότητας. Δεν αμφισβητείται ότι ορισμένα συμβαλλόμενα μέρη, και μεταξύ αυτών οι σημαντικότεροι από εμπορικής απόψεως εταίροι της Κοινότητας, συνήγαγαν, υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού των συμφωνιών ΠΟΕ, ακριβώς τη συνέπεια ότι οι συμφωνίες αυτές δεν περιλαμβάνονται στους κανόνες με γνώμονα τους οποίους τα δικαστικά τους όργανα ελέγχουν τη νομιμότητα των κανόνων του εσωτερικού τους δικαίου. Μια τέτοια έλλειψη αμοιβαιότητας, αν γινόταν δεκτή, θα εγκυμονούσε τον κίνδυνο να υπάρξει ανισορροπία στην εφαρμογή των κανόνων του ΠΟΕ (απόφαση *Van Parys*, προπαρατεθείσα, σκέψη 53).

120 Επιπλέον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι δεν συντρέχει λόγος να γίνει διάκριση, από τις διάφορες αυτές απόψεις, ανάλογα με το αν ο έλεγχος της νομιμότητας της κοινοτικής δράσεως πρέπει να πραγματοποιείται στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς περί ακυρώσεως ή προς τον σκοπό της εκδικάσεως αγωγής αποζημιώσεως (βλ., επ' αυτού, όσον αφορά τον προ της λήξεως της εύλογης προθεσμίας που τάχθηκε για την εφαρμογή αποφάσεως του ΟΕΔ χρόνο, απόφαση *Biret International* κατά Συμβουλίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 62).

121 Πράγματι, αφενός, και όπως έχει υπογραμμίσει το Δικαστήριο, το ενδεχόμενο αγωγών αποζημιώσεως μπορεί να παρεμποδίζει την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας κάθε φορά που πρόκειται να ληφθούν, υπέρ του γενικού συμφέροντος, κανονιστικά

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

μέτρα δυνάμενα να θίξουν ιδιωτικά συμφέροντα (αποφάσεις της 25ης Μαΐου 1978, 83/76 και 94/76, 4/77, 15/77 και 40/77, Bayerische HNL Vermehrungsbetriebe κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 381, σκέψη 5, και της 5ης Μαρτίου 1996, C-46/93 και C-48/93, Brasserie du pêcheur και Factortame, Συλλογή 1996, σ. I-1029, σκέψη 45).

122 Αφετέρου, κάθε διαπίστωση περί ελλείψεως νομιμότητας μιας κοινοτικής πράξεως, στην οποία προβαίνει ο κοινοτικός δικαστής, ακόμη και όταν αυτή δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ακυρωτικής αρμοδιότητας που αντλεί ο εν λόγω δικαστής από το άρθρο 230 ΕΚ, είναι ικανή, ως εκ της φύσεώς της, να έχει συνέπειες επί της στάσεως που οφείλει να υιοθετήσει το θεσμικό όργανο που εξέδωσε την επίμαχη πράξη.

123 Έτσι, κατά πάγια νομολογία, όταν το Δικαστήριο διαπιστώνει, στο πλαίσιο διαδικασίας βάσει του άρθρου 234 ΕΚ, το ανίσχυρο πράξεως εκδοθείσας από κοινοτική αρχή, η απόφασή του έχει ως έννομη συνέπεια το ότι επιβάλλει στα αρμόδια όργανα της Κοινότητας την υποχρέωση να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αρθεί η διαπιστωθείσα έλλειψη νομιμότητας, λαμβανομένου υπόψη ότι η υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 233 ΕΚ σε περίπτωση ακυρωτικής απόφασης τυγχάνει εφαρμογής, σε παρόμοια περίπτωση, κατ' αναλογία (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 8ης Νοεμβρίου 2007, C-421/06, Fratelli Martini και Cargill, σκέψη 52 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

124 Πάντως, τίποτε δεν παρέχει τη δυνατότητα, εκ των προτέρων, να θεωρηθεί ότι δεν πρέπει να ισχύει το ίδιο στην περίπτωση απόφασεως η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς περί αποζημιώσεως και με την οποία διαπιστώνεται η έλλειψη νομιμότητας κοινοτικής πράξεως ή παραλείψεως. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 49 των προτάσεών του, κάθε διαπίστωση περί ελλείψεως νομιμότητας, στην οποία προβαίνει ο κοινοτικός δικαστής, ακόμη και όταν αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς περί αποζημιώσεως, είναι περιβεβλημένη με ισχύ δεδικασμένου και επιβάλλει, κατά συνέπεια, στο οικείο θεσμικό όργανο την υποχρέωση να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να αρθεί η διαπιστωθείσα έλλειψη νομιμότητας.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

125 Όσον αφορά τη διάκριση, στην οποία επιχειρούν να προβούν οι αναιρεσείδουσες, μεταξύ του «αμέσου αποτελέσματος» των κανόνων του ΠΟΕ που επιβάλλουν υποχρεώσεις ουσιαστικής φύσεως και του «αμέσου αποτελέσματος» μιας απόφασης του ΟΕΔ, υποστηρίζοντας ότι θα έπρεπε να είναι θεμιτό για τους πολίτες το να επιτυγχάνουν τον εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή έλεγχο της νομιμότητας της συμπεριφοράς των κοινοτικών οργάνων με βάση την απόφαση του ΟΕΔ αυτή καθ' εαυτή, εφόσον ένας τέτοιος έλεγχος δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ των οποίων η παράβαση διαπιστώθηκε με την εν λόγω απόφαση, πρέπει να διευκρινιστούν τα εξής.

126 Ναι μεν το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί ρητώς επί μιας τέτοιας διακρίσεως, πλην όμως από την προαναφερθείσα νομολογία του απορρέει κατ' ανάγκη ότι η διάκριση αυτή δεν έχει λόγο υπάρξεως.

127 Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο, αποφαινόμενο ότι οι κανόνες του ΠΟΕ των οποίων η παράβαση διαπιστώθηκε με απόφαση του ΟΕΔ δεν μπορούσαν, παρά τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας για την εκτέλεση της απόφασης αυτής, να προβληθούν ενώπιον του κοινοτικού δικαστή με σκοπό τον εκ μέρους του έλεγχο της νομιμότητας της συμπεριφοράς των κοινοτικών οργάνων με βάση τους εν λόγω κανόνες, απέκλεισε κατ' ανάγκη τη δυνατότητα να πραγματοποιηθεί ένας τέτοιος έλεγχος με βάση την απόφαση του ΟΕΔ, αυτή καθ' εαυτή.

128 Μια απόφαση του ΟΕΔ, η οποία έχει ως αντικείμενο αποκλειστικά και μόνον το να αποφανθεί επί της συμφωνίας της συμπεριφοράς ενός μέλους του ΠΟΕ προς τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει το εν λόγω μέλος στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να αποτελέσει αντικείμενο ουσιώδους διακρίσεως σε σχέση με τους ουσιαστικούς κανόνες που εμπεριέχουν τέτοιες υποχρεώσεις και με βάση τους οποίους διενεργείται ένας τέτοιος έλεγχος, τουλάχιστον όταν είναι κρίσιμο να προσδιορισθεί αν η παράβαση των εν λόγω κανόνων ή της εν λόγω απόφασης μπορεί να προβληθεί ενώπιον του κοινοτικού δικαστή προς τον σκοπό του ελέγχου της νομιμότητας της συμπεριφοράς των κοινοτικών οργάνων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

129 Όπως και οι ουσιαστικοί κανόνες τους οποίους περιλαμβάνουν οι συμφωνίες ΠΟΕ, μια σύσταση ή μια απόφαση του ΟΕΔ με την οποία διαπιστώνεται η μη τήρηση των εν λόγω κανόνων δεν είναι, ανεξάρτητα από το ακριβές νομικό περιεχόμενο που είναι σύμφυτο με μια τέτοια σύσταση ή απόφαση, ικανή να δημιουργήσει υπέρ των ιδιωτών δικαίωμα να επικαλούνται την εν λόγω σύσταση ή απόφαση ενώπιον του κοινοτικού δικαστή προκειμένου να επιτευχθεί ο έλεγχος της νομιμότητας της συμπεριφοράς των κοινοτικών οργάνων.

130 Συγκεκριμένα, αφενός, και όπως προκύπτει από τις σκέψεις 113 έως 124 της παρούσας αποφάσεως, οι λόγοι που απορρέουν από τη φύση των συμφωνιών ΠΟΕ, καθώς και από την αμοιβαιότητα και την ευκαμψία που τις χαρακτηρίζουν, παραμένουν ισχυροί και μετά την έκδοση μιας τέτοιας αποφάσεως ή συστάσεως και μετά τη λήξη της ταχθείσας για την εφαρμογή τους εύλογης προθεσμίας. Τα κοινοτικά όργανα διατηρούν, ιδίως, ένα περιθώριο εκτιμήσεως και διαπραγματεύσεως έναντι των εμπορικών εταιρών τους όσον αφορά τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προς εφαρμογή της εν λόγω αποφάσεως ή συστάσεως και το περιθώριο αυτό θα πρέπει να διατηρηθεί.

131 Αφετέρου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 2, του ΜΕΔ, οι συστάσεις και οι αποφάσεις του ΟΕΔ δεν είναι δυνατόν να διευρύνουν ή να συρρικνώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στις σχετικές συμφωνίες. Εξ αυτού προκύπτει, ιδίως, ότι μια απόφαση του ΟΕΔ με την οποία διαπιστώνεται η αθέτηση μιας τέτοιας υποχρεώσεως δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να υποχρεωθεί ένα συμβαλλόμενο στις συμφωνίες ΠΟΕ μέρος να αναγνωρίσει στους ιδιώτες δικαίωμα που αυτοί δεν έλκουν από τις εν λόγω συμφωνίες, ελλείψει τέτοιας αποφάσεως.

132 Συναφώς, πρέπει ιδίως να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, ως προς τις διατάξεις της GATT του 1994, των οποίων η παράβαση διαπιστώθηκε, εν προκειμένω, από το ΟΕΔ, ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν δημιουργούν υπέρ των ιδιωτών δικαιώματα που αυτοί μπορούν να επικαλούνται απευθείας ενώπιον των δικαστηρίων βάσει του κοινοτικού δικαίου (βλ., επ' αυτού, διάταξη OGT Fruchthandelsgesellschaft, προπαρατεθείσα, σκέψεις 25 και 26).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

133 Από όλες τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο ορθώς αποφάσισε ότι, παρά τη λήξη της ταχθείσας για την εφαρμογή αποφάσεως του ΟΕΔ προθεσμίας, ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορούσε, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, να προβεί σε έλεγχο της νομιμότητας της συμπεριφοράς των κοινοτικών οργάνων με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ.

134 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προβλήθηκε με τις αιτήσεις αναιρέσεως είναι αβάσιμος ως προς αμφότερα τα σκέλη αυτού, ο ως άνω λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

.....»

Γ. Απόφαση ΔΕΚ

«Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) *Απορρίπτει τις κύριες αναιρέσεις.*
- 2) *Απορρίπτει τις ανταναιρέσεις.*
- 3) *Καταδικάζει τη Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio SpA, τη Fabbrica italiana accumulatori motocarri Montecchio Technologies LLC, τη Giorgio Fedon & Figli SpA και τη Fedon America, Inc. στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.*
- 4) *Το Βασίλειο της Ισπανίας φέρει τα δικαστικά του έξοδα.*

(υπογραφές)»

Δ. Για τις εξετάσεις

- 1) Ποιά συμπεράσματα συνάγετε (συνοπτικώς) από το σκεπτικό ;
- 2) Σχολιάστε αυτά.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Β' ΕΝΟΤΗΤΑ: Η θέση του Διεθνούς Δικαίου στην έννομη τάξη της ΕΕ
Η' Εξάμηνο 2012-2013

3) Στο πλαίσιο του σχολιασμού αυτού, αναφερθείτε συνοπτικά και στην λοιπή Νομολογία του ΔΕΚ επί των σχετικών ζητημάτων.